

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till Kommunstyrelsen

Datum:
2023-01-19

Diarienummer:
KSN-2021-01455

Handläggare:
Ida Wiking, Julia Lundin

Uppföljningsrapport 2022 om Handlingsplan för Gottsundaområdet 2021-2030

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** godkänna uppföljningsrapporten i ärendets **bilaga 1**.

Ärendet

Kommunledningskontoret har tagit fram en första rapport om arbetet utifrån Handlingsplan för Gottsundaområdet 2021–2030. Syftet med rapporten är visa på ett nuläge i Gottsundaområdet, utifrån handlingsplanens mål och prioriterade teman, samt vilket arbete som pågår. Genom att återkommande följa upp utvecklingen i området kan effekter av insatser och förändringar av omvärldsförutsättningar följas.

Rapporten redogör för ett antal indikatorer som mäter tillståndet i området över tid och boendes perspektiv genom djupintervjuer, och kan därför sägas mäta effekter av kommunens och andra aktörers samlade arbete. I rapporten redovisas också kommunkoncernens pågående insatser och samlade arbete i Gottsundaområdet.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret som har lett arbetet med uppföljningsrapporten, i samverkan med berörda förvaltningar och bolag gällande insamling av såväl statistik som pågående insatser.

Perspektiven om barn, jämställdhet och näringsliv är alla viktiga delar i arbetet utifrån handlingsplanen. Skillnader mellan kvinnor och män samt flickor och pojkar finns exempelvis kartlagda gällande framtidstro, deltagande i fritidsaktiviteter, andelen i förvärsarbete och andelen med ekonomiskt bistånd. Barn och ungas uppväxtvillkor har ett särskilt fokus i handlingsplanen genom att vara såväl ett prioriterat

temaområde som del av de övergripande målen vilket speglas i uppföljningsrapporten. Näringslivsperspektivet är en integrerad del av arbetet inom handlingsplanen då samverkan med fastighetsägare och andra näringslivsaktörer är avgörande för att uppnå målen. Näringslivet bidrar bland annat till sysselsättning, upplevd trygghet och utvecklingen mot en stadsnod.

Föredragning

Gottsunda, Valsätra och Bäcklösa har genom Handlingsplan för Gottsundaområdet 2021–2030 ett särskilt fokus i kommunens arbete. Området ska utvecklas till en av Uppsalas stadsnoder med ny bebyggelse och bostäder, utveckling av centrum, ny skola och kapacitetsstark kollektivtrafik. Sedan ett antal år tillbaka pågår ett omfattande områdesarbete på bredden i kommunkoncernen.

Arbetet inom Handlingsplan för Gottsundaområdet 2021–2030 styrs mot fem övergripande mål. Denna rapport redogör för ett antal indikatorer som mäter tillståndet i området över tid, och kan därför sägas mäta effekter av kommunens och andra aktörers samlade arbete. Rapporten redogör även för hur samverkan upplevs av verksamma i området. Genomförda djupintervjuer med boende i området, om hur de upplever livet och förutsättningarna i Gottsunda, har också integrerats i rapporten.

Inom kommunkoncernen pågår ett omfattande arbete för områdets utveckling. Många insatser handlar om stöd till barn och unga och till familjer. Det är dels främjande insatser, som syftar till att stärka friskfaktorer och riktar sig till alla invånare. För familjer i behov av stöd och barn och unga i riskzon har ett nät av insatser utvecklats. Det är dels fortsättning och vidareutveckling av tidigare insatser men det rör också förstärkning genom fler insatser och förtätning av personal.

Samverkan sker också runt mer specifika platser i området, där arbete pågår i Bäcklösa och Bandstolsvägen. Problembilderna ser olika ut liksom insatsernas karaktär, men där målet är trygga och trivsamma platser där barn och unga har goda uppväxtvillkor och de vuxna ett jobb eller utbildning att gå till. Sammanfattningsvis visar rapporten att väldigt mycket arbete pågår i Gottsundaområdet.

Detta är den första uppföljningsrapporten, ett år efter beslut om den nya handlingsplanen.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i ärendet.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 19 januari 2023
- Bilaga 1, Rapport om *Handlingsplan för Gottsundaområdet 2021–2030* – nuläge och uppföljning 2022

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirekör och bitr.
stadsdirektör

Kommunstyrelsen
Uppföljningsrapport

Datum:
2022-11-15

Diarienummer:
KSN-2021-01455

Handläggare:
Ida Wiking, Julia Lundin

Version/DokumentID:

Rapport om *Handlingsplan för Gottsundaområdet 2021-2030* – nuläge och uppföljning 2022

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte.....	5
Uppföljningens olika underlag.....	5
Geografisk avgränsning och indelning.....	6
Indikatorer för att mäta områdets utveckling	6
Mål 2025 och 2030.....	7
2025: Gottsunda finns inte på polisens lista över utsatta områden	7
2025: Stärka civilsamhället och ge bättre förutsättningar för föreningsverksamhet	7
2030: Gottsunda, Valsätra och Bäcklösa är områden som lockar till inflyttning, besökare och etableringar.	8
2030: Boende i Gottsundaområdet vill och kan bo kvar i området.	10
2030: Barn och unga i Gottsundaområdet har goda uppväxtvillkor och hög framtidstro.	11
Prioriterat tema - Trygghet	12
Prioriterat tema – Barn och ungas uppväxtvillkor	16
Prioriterat tema – Jobb och företagande	21
Prioriterat tema – Delaktighet.....	24
Hälsa.....	27
Upplevelse av samverkan	29
Pågående arbete - åtgärder mot målen	31
Stöd till unga	32
Meningsfull fritid	33
Stöd till familjer.....	34
Bäcklösa.....	35
Platssamverkan i olika former och på olika platser.....	36
Fler i jobb och studier	36
Finansiering av insatser.....	37
Grunduppdrag och stadsbyggnadsprojektet.....	37
Avslutning	38
Kommande uppföljning.....	40
Bilaga 1	42
Bilaga 2	46

Sammanfattning

Gottsunda, Valsätra och Bäcklösa har genom Handlingsplan för Gottsundaområdet 2021–2030 ett särskilt fokus i kommunens arbete. Området ska utvecklas till en av Uppsalas stadsnoder med ny bebyggelse och bostäder, utveckling av centrum, ny skola och kapacitetsstark kollektivtrafik. Sedan ett antal år tillbaka pågår ett omfattande områdesarbete på bredden i kommunkoncernen.

Denna rapport visar på nuläge i området utifrån ett antal olika indikatorer och hur intervjuade personer boende i Gottsunda beskriver området. Överlag har Gottsundaområdet sämre förutsättningar än snittet för Uppsala. Arbetslösheten och andelen med ekonomiskt bistånd är högre, valdeltagandet är lägre. Slående är att hälften av alla barn lever i hushåll med låg ekonomisk standard. Detta är också ofta den bild som tecknas av Gottsunda, parat med kriminalitet och upplevd otrygghet. Rapporten visar dock att de anmälda brotten det senaste året har minskat, och två olika trygghetsundersökningar visar tendenser att den upplevda tryggheten har ökat.

När de boende beskriver Gottsunda i djupintervjuerna (2021) lyfts flera värden fram med området. Närheten till naturen och den insprängda grönskan är mycket uppskattad. Området har även bra service i form av Gottsunda centrum. Blandningen av människor och bakgrunder är ett annat värde som lyfts fram som gör att människor trivs i området. Det som gör att människor skulle flytta från Gottsunda är framför allt den upplevda otryggheten, och där det finns en särskild oro att barnen ska dras in i eller drabbas av kriminalitet när de kommer upp i skolåldern.

Måluppfyllelsen i grundskolan som mätts genom behörighet till gymnasiets yrkesprogram visar att de två högstadieskolorna närmar sig eller ligger i linje med snittet för kommunen som helhet. Deltagande i fritidsaktiviteter är lägre än i Uppsala som genomsnitt och det är främst flickor med utländsk bakgrund som i betydligt lägre grad uppger att de är med i en klubb, förening eller sällskap. Framtidstron för egen del för de unga som uppgett att de bor i Gottsunda ligger på samma nivåer som Uppsala som helhet, undantaget inrikes födda flickor där siffran i Gottsunda är lägre än kommunen som helhet. Indikatorerna visar därför i flera fall på sämre förutsättningar och uppväxtvillkor i Gottsunda jämfört med kommunen som helhet. Samtidigt finns det positiva trender och goda resultat att vidmakthålla.

Inom kommunkoncernen pågår ett omfattande arbete för områdets utveckling. Många insatser handlar om stöd till barn och unga och till familjer. Det är dels främjande insatser, som syftar till att stärka friskfaktorer. Framväxten av allaktivitetshuset som senare flyttar in i den nya Gottsundaskolan är kanske den enskilt största åtgärden. När konceptet om allaktivitetshus är fullt utbyggt är målgruppen alla åldrar, och blir ett nav för social utveckling. Redan idag finns många aktiviteter för både barn, unga och i viss mån vuxna.

För familjer i behov av stöd och barn och unga i riskzon har ett nät av insatser utvecklats. Det är dels fortsättning och vidareutveckling av tidigare insatser såsom Barnsäkert och socialarbetare i skolan men det rör också förstärkning genom fler insatser och förtätning av personal.

Samverkan sker också runt mer specifika platser i området, där arbete pågår i Bäcklösa och på Bandstolsvägen. Problembilderna ser olika ut liksom insatsernas karaktär, men målet är trygga och trivsamma platser där barn och unga har goda uppväxtvillkor och de vuxna ett jobb eller utbildning att gå till.

Arbetet inom Handlingsplan för Gottsundaområdet 2021–2030 styrs mot fem övergripande mål. Denna rapport redogör för ett antal indikatorer som mäter tillståndet i området över tid, och kan därför sägas mäta effekter av kommunens och andra aktörers samlade arbete. Detta är den första uppföljningsrapporten, ett år efter beslut om den nya handlingsplanen.

Inledning

Bakgrund

Sedan 2018 har kommunen haft handlingsplaner för Gottsunda och Valsätra. Den första handlingsplanen ”Handlingsplan för Gottsunda/Valsätra” (KSN-2018-0108) hade sin genomförandetid under 2018-2020. Gottsunda har varit föremål för ett antal satsningar genom åren men genom handlingsplanen samlades hela kommunkoncernen i en gemensam plattform där samverkan inom kommunkoncernens olika förvaltningar, bolag och verksamheter gavs en framträdande plats. Syftet med handlingsplanens arbetsätt var att samordna kommunens insatser på kort sikt och börja lägga grunden till ett långsiktigt förbättringsarbete. Arbetet avrapporterades under våren 2021 i ”Slutrapport för Handlingsplan för Gottsunda/Valsätra” (KSN-2018-0108) där flera positiva förflyttningar kunde skönjas.

I samband med beslut om slutrapporten fattade kommunstyrelsen beslut om en fortsatt handlingsplan, ”Handlingsplan för Gottsundaområdet 2021-2030” (KSN-2021-01455). Den nya handlingsplanen bygger vidare på den första, men har några skillnader. Tidshorizonten är längre, och är satt i förhållande till Agenda 2030. Den nuvarande handlingsplanen innehåller fem övergripande mål som samspelar med Agenda 2030, kommunens inriktningsmål och redan uppsatta mål inom stadsbyggnadsprojektet för Gottsundas utveckling. Handlingsplanen innehåller sedan fyra prioriterade teman som bygger vidare på de fokusområden som fanns i den första handlingsplanen. Dessa teman är trygghet, barn och ungas uppväxtvillkor, jobb och företagande samt delaktighet. Mål och prioriterade teman presenteras och följs upp i denna rapport.

Däremot har den nuvarande handlingsplanen inga definierade och beslutade åtgärder. Som denna rapport visar pågår dock en stor mängd insatser och utveckling av olika arbetsätt, i syfte att bidra till förflyttning utifrån handlingsplanens långsiktiga mål. De insatser som påbörjades och etablerades inom ramen för den första handlingsplanen fortsätter, och vidareutvecklas i både Gottsunda och andra delar av kommunen. Aktiviteter identifieras och genomförs löpande och förändras utifrån behov, utmaningar och prioriteringar. Att identifiera och lyfta upp insatser och åtgärder i behov av politiska beslut är en del av arbetet och görs löpande. De åtgärder och insatser som kommunen vidtar i Gottsundaområdet ska samordnas så att eventuella målkonflikter identifieras i tidiga skeden.

Den nuvarande handlingsplanen inkluderar även Bäcklösa i den geografiska avgränsningen, tillsammans med Gottsunda och Valsätra. Sammantaget benämns därför området som Gottsundaområdet, vilket även är den term som används i planprogrammet inom stadsbyggnadsprojektet.

Syfte

Syftet med rapporten är visa på ett nuläge i Gottsundaområdet, utifrån handlingsplanens mål och prioriterade teman. Rapporten visar även på trender bakåt i tiden, i den mån det finns data att tillgå. Genom att återkommande följa utvecklingen i området kan effekter av insatser och förändringar av omvärldsförutsättningar följas.

Handlingsplanens tidshorisont om 2030 ger möjligheter att arbeta mot effekter på lång sikt, och samtidigt följa upp och arbeta utifrån identifierade utmaningar och behov på kort sikt. Att styra mot effekter ställer krav på att utveckla analys och mätning, för att följa hur arbetet resulterar i förflyttning mot uppsatta mål. Indikatorer och olika sätt att mäta effekter och framgångar tas därför fram för respektive mål och prioriterat tema som gör analys och lärande möjligt som integrerade delar i arbetssättet.

Rapporten redogör för ett antal indikatorer som mäter tillståndet i området över tid, och kan därför sägas mäta effekter av kommunens och andra aktörers samlade arbete. Kommunkoncernens arbete i Gottsunda på en övergripande nivå redovisas också. För respektive insats behöver prestationsmätt tas fram för att exempelvis veta om insatsen nått målgruppen, vilket behöver göras i respektive verksamhet.

Uppföljningens olika underlag

Uppföljningsrapporten innehåller data och information från ett antal olika datakällor. Dels presenteras siffror från SCB:s registerdata, som exempelvis disponibel inkomst, ekonomiskt bistånd och behörighet till gymnasiet. Flera av dessa indikatorer känns igen från sociala kompassen eller annan uppföljning i verksamhetsberättelser och nyckeltalsdatabasen Kolada. Här presenteras dock siffror specifikt för Gottsundaområdet (se geografisk avgränsning nedan) med ett jämförelsetal för hela Uppsala. Registerdata från SCB publiceras med en viss eftersläpning och det skiljer sig variabler emellan. Därför presenteras en del statistik i rapporten bara fram till år 2020, medan annan data finns att presentera fram till år 2021.

Två stora enkätundersökningar utgör också underlag: trygghetsundersökningen för 2020 och regionens undersökning Liv och hälsa ung för 2021. Bland enkätundersökningarna finns även data från Uppsalahems undersökning om nöjdhet med sitt boende i de valda områdena från 2020 och 2021. Uppsalahem har ett mycket stort bostadsbestånd i området.

Bland de mer kvalitativa underlagen presenteras resultat från en undersökning om hur samverkan upplevs av verksamma i området. Undersökningen gjordes som en enkät under våren 2022 och innehöll många fritextsvar.

Det rikaste kvalitativa materialet är en djupintervjustudie av hur boende, och i viss mån verksamma, upplever området (KSN-2020-01722-13). Studien gjordes i början på 2021 med stöd av Delegationen mot segregation, Delmos, och totalt intervjuades 75 boende och verksamma i området i åldrarna 13-80+. Syftet var att tillföra ett mer djupgående lokalt perspektiv som kompletterar befintlig kunskap genom exempelvis statistik. Frågorna som var grund för intervjuerna arbetades fram i bred samverkan av olika aktörer i området, och resultaten har sedan analyserats i samma konstellation.

Samtliga underlag är valda med tanke att kunna ge tidsserier från olika mätpunkter. Registerdata och verksamhetsstatistik uppdateras i regel årligen. Trygghetsundersökningen är tänkt att göras vart tredje år. Liv och hälsa ung genomförs vart annat år. Undersökningen om hur samverkan upplevs är utformad för att kunna genomföras flera gånger. Att genomföra djupintervjuer innebär stora resurser men då

handlingsplanen sträcker sig till 2030 finns möjligheter att kunna se en förflyttning genom att genomföra intervjuer med liknande frågor ytterligare en eller ett par gånger.

Geografisk avgränsning och indelning

Uppsala kommun kan delas in i flera mindre geografiska områden som benämns nyckelkodsområden (NYKO). NYKO finns i olika nivåer och i denna rapport används NYKO4-nivån avseende år 2016 för Gottsunda, och år 2019 för Södra Bäcklösa. Valet av 2016 som startår baseras på förändringar i NYKO-indelningen för Gottsundaområdet. Innan 2016 var NYKO-områdena för stora för att använda som analysbakgrund för handlingsplanen. Södra Bäcklösa kan följas från 2019 och framåt då området är nybyggt och Bäcklösa delades upp i två NYKO4-områden 2019. Till denna rapport har fyra NYKO4-områden valts ut inom ramen för Gottsundaområdet samt Södra Bäcklösa som ett separat område. Områdena Sydvästra Valsätra, Norra Gottsunda, Centrala Gottsunda och Östra Gottsunda (figur 1) presenteras som ett eget område i rapporten och kallas Gottsunda + Sydvästra Valsätra.

1. Kartbild över områdesindelning på NYKO4-nivå

En del statistik i rapporten redovisas på DeSO-nivå. DeSO står för Demografiska Statistikområden som SCB ansvarar för. DeSO-indelningen är konstant över tid och gör skillnad på områden på landsbygden, områden i tätorter och områden i centralorter, med hänsyn till antal invånare per område. Aggregerad nivå av DeSO kallas RegSO. DeSO-indelningen i Gottsundaområdet är geografisk lik den indelning i NYKO4-nivå som redovisas ovan, men med en del små skillnader.

Indikatorer för att mäta områdets utveckling

Indikatorerna som presenteras för respektive mål och prioriterat tema avser att vara ett av flera sätt att bedöma om insatser och pågående arbete har effekt på en övergripande nivå för Gottsundaområdet, och ge en sammantagen bild över utvecklingen över tid. Många av indikatorerna är svåra att påverka inom ett område/stadsdel, då de rör strukturer som både ligger inom rådigheten för kommunen som helhet, och har kopplingar statlig nivå och samhällsutvecklingen i stort (exempelvis disponibel inkomst). Då dessa är mycket viktiga förutsättningar för områdets utveckling, och där arbetet inom handlingsplanen ändå avser att generellt

förbättra uppväxt- och livsvillkoren i området, är dessa indikatorer relevanta att följa över tid, och vara mätetal för en del av effektuppföljningen av handlingsplanen.

Indikatorerna mäter inte processer eller prestationer såsom hur många besökare en viss verksamhet har, eller andra specifika delar inom en verksamhet (som kan vara mycket betydelsefulla för just den verksamheten). Indikatorerna mäter inte heller effekt av en isolerad insats. Att göra renodlade effektmätningar kräver en genomarbetad design, med jämförelsegrupper där samma insats inte har genomförts.

Mål 2025 och 2030

Handlingsplanen har totalt fem mål, på två tidshorisonter:

Mål 2025

- Gottsunda finns inte på polisens lista över utsatta områden.
- Stärka civilsamhället och ge bättre förutsättningar för föreningsverksamhet.

Mål 2030

- Gottsunda, Valsätra och Bäcklösa är områden som lockar till inflyttning, besökare och etableringar.
- Boende i Gottsundaområdet vill och kan bo kvar i området.
- Barn och unga i Gottsundaområdet har goda uppväxtvillkor och hög framtidstro.

Nedan beskrivs nuläge för respektive mål och sätt att följa dem.

2025: Gottsunda finns inte på polisens lista över utsatta områden

Polisens operativa avdelning, NOA, har sedan 2015 klassat ett antal geografiska områden i Sverige som utsatta områden, riskområden eller särskilt utsatta områden. Gottsunda definierades under 2015 som ett utsatt område, och 2017 som ett särskilt utsatt område. Listan har sedan publicerats 2019 och 2021, och då har Gottsunda kvarstått som särskilt utsatt område. Listan är ett verktyg för polisen att prioritera sina resurser.

Den första handlingsplanen tillkom bland annat mot bakgrund av att Gottsunda klassades som särskilt utsatt område, och sedan dess har kommunen bedrivit ett omfattande och sammanhållet arbete över kommunkoncernen. Statistiken nedan under temaområdet för trygghet visar ett urval av anmälda brott 2021. Arbetsmetoden Effektiv samordning för trygghet, EST, som kommunen infört under 2021-2022 bygger på samverkan och inrapportering av händelser av ett stort antal aktörer i verktyget Embrace. Den första och andra tertialanalysen för Gottsunda visar över lag ett upplevt lugnare läge i Gottsundaområdet jämfört med tidigare. För att göra en korrekt analys behövs en rik inrapportering och där finns i nuläget förbättringspotential för vissa områden inom Gottsunda, vilket ger bättre möjligheter att följa utvecklingen över tid.

2025: Stärka civilsamhället och ge bättre förutsättningar för föreningsverksamhet

Civilsamhället bidrar i många fall till att aktivera människor, skapa delaktighet och öka det demokratiska inflytandet genom olika typer av aktiviteter. Civilsamhället har även en röstbärande roll. Målet om att stärka civilsamhället och ge bättre förutsättningar för

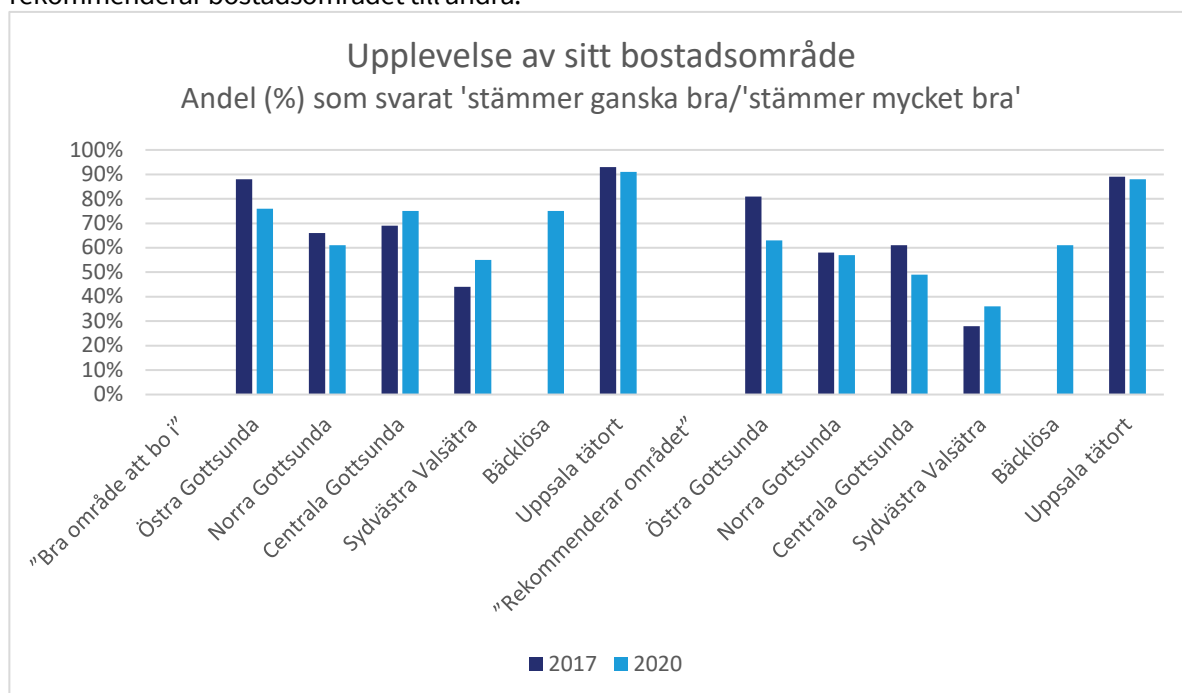
föreningsverksamhet är betydligt svårare att mäta än om Gottsunda finns angivet på en särskild lista. Ett sätt är att mäta deltagande i föreningslivet (se nedan under temaområde barn och unga samt delaktighet). Detta kan sedan kompletteras av undersökningar där civilsamhället och föreningslivet ger sin bild över hur förutsättningarna ser ut. En sådan studie har inte gjorts under handlingsplanens första år.

Under handlingsplanens första år har ett antal större åtgärder genomförts som har uttryckliga målsättningar att strukturellt stärka civilsamhället och föreningslivet.

- Ett Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) har tecknats med Gottsunda teater ideell förening (Gottsunda Dans och Teater). Kommunen har sedan tidigare IOP:er med Studieförbundet för föreningshuset Kontakten, KFUM/KFUK för fritidsgården på Bandstolsvägen, och för Uppsala som helhet även med RF-SISU Uppland och Barnombudet i Uppsala Län.
- Utveckling av ett allaktivitetshus, som blir en plattform för både föreningslivet, civilsamhället och boende i området. Beskrivs mer under pågående arbete.
- Aktivering av platsen vid infarten till Bandstolsvägen. En testbädd för boende, föreningar och företag att utforska vilken resurs och potential denna plats har, som återkommande utpekats som mycket otrygg. Beskrivs mer under pågående arbete.

2030: Gottsunda, Valsätra och Bäcklösa är områden som lockar till inflyttning, besökare och etableringar.

I trygghetsundersökningen finns frågor om hur man upplever sitt bostadsområde, i vilken utsträckning man tycker att det är bra område att bo i och om man rekommenderar bostadsområdet till andra.

2. Källa: Uppsala kommuns trygghetsundersökning 2017 och 2020. Observera att skalan börjar på 20 och slutar på 100 procent.

Diagrammet visar andelen (%) i bostadsområdet som svarat att respektive påstående stämmer ganska eller mycket bra. Viktigt att notera är att jämförelser mellan

trygghetsundersökningarna från 2017 och 2020 på bostadsområdesnivå (NYKO 4) behöver ske med försiktighet. Detta beror på att urvalsstorleken blir relativt liten på denna låga geografiska nivå samt att det råder bortfall och felmarginaler. Men det ger trots det en indikation om hur de boende i området upplever sitt bostadsområde. Nivåskillnaderna mellan trygghetsundersökningen 2017 och 2020 är förhållandevis små, men en större minskning kan noteras i en del områden inom Gottsundaområdet. Östra Gottsunda minskar med 12 procentenheter på påståendet ”Bra område att bo i” (från 88 procent till 76 procent). På samma påstående finns också områden som har ökat med några procentenheter, bland annat Sydvästra Valsätra (från 44 procent till 55 procent). Kommunen minskade två procentenheter mellan åren på påståendet, från 93 procent till 91 procent.

Östra Gottsunda minskar vad gäller påståendet ”Rekommenderar området” (från 81 procent till 63 procent). Sydvästra Valsätra utmärker sig med en mycket låg procentandel som rekommenderar området, dock ses en ökning från 28 procent 2017 till 36 procent 2020. Kommunen minskade med 1 procentenhet mellan åren på påståendet om man rekommenderar området (från 89 procent till 88 procent). Sammantaget visar trygghetsundersökningen att det ser olika ut för de olika NYKO4-områdena i Gottsundaområdet samt att samtliga områden ligger under snittet för hela Uppsala kommun. Trenden går åt olika håll i de olika bostadsområdena och visar också på stora skillnader inom området. Sydvästra Valsätra utmärker sig med otroligt låga siffror.

Uppsala kommun delfinansierar forskningsmiljön Urban Lab, som med kvantitativa metoder studerar urbaniseringsprocesser. En pågående studie är hur försäljningspriser på bostadsrätter/äganderätter påverkas av om ett område finns på polisens lista över utsatta områden. Det finns flera metodologiska utmaningar som forskarna av studien framhäver. Bland annat att utbudet av bostadsrätter/äganderätter är väldigt litet i det område i Gottsunda som polisen definierar som särskilt utsatt. Samarbetet med Urban Lab kring denna, och andra studier fortsätter och ger möjligheter till andra typer av mått för att mäta i vilken utsträckning området lockar till inflytt och är ett attraktivt område.

Att mäta huruvida antalet etableringar har ökat eller minskat kräver att *etableringar* definieras. Ingår alla småföretag, eller främst större arbetsplatser som bidrar till funktionen av en stadsnod? Företagsregister kan användas, men dessa visar då allt ifrån större (aktie)bolag till enskilda firmor. För enskilda firmor visar registren var den verksamma är folkbokförd, inte var verksamheten i sig är lokaliserad. Ett mått skulle kunna vara att mäta just antalet registrerade småföretag inom Gottsundaområdet (med ett lägsta antal anställda) tillsammans med ett mått över antalet tillskapade arbetstillfällen samt en beskrivning av vilka större etableringar som tillkommit eller försvunnit. En sådan form av undersökning har inte gjorts till denna rapport. Under 2022 kommer statligt servicecenter att etablera sig i Gottsunda centrum och samlokaliseras med utbildnings- och jobbcenter. Det är en offentlig verksamhet, men också en form av dragare och tillkommande service i området.

Mycket av näringslivet i Gottsundaområdet är knutet till Gottsunda centrum och centrum är en nod för flera funktioner. Dagligvaruhandeln attraherar besökare från flera omkringliggande områden. Simhall, bibliotek och kulturhus med olika evenemang och aktiviteter förstärker centrumet som besöksmål. Den nya centrumägaren, Hemmaplan, har uttalade ambitioner om att skapa fler arbetstillfällen och stärka lokal kraft och entreprenörskap.

Gottsunda centrum följer också besöksstatistik (oavsett ägare i form av UKFAB/Uppsala Arenor och fastigheter/Hemmaplan) som visar det totala besöksantalet under en vald period, där trender går att följa på årsbasis.

År	2017	2018	2019	2020	2021
Antal besökare Gottsunda centrum	3 509 967	3 373 615	3 402 250	3 184 696	3 537 188

3. Källa: Hemmaplan

Från år 2017 till 2021 håller sig antalet besökare i Gottsunda centrum på en relativt jämn nivå på årsbasis, men flest besökare var det år 2021 med 3 537 188.

För att mäta vilka som flyttar till, flyttar från och bor kvar i Gottsundaområdet kan flyttmönster studeras. Kommunen har under 2022 fått tillgång till ny typ av data som gör sådana studier möjliga. Det går då att se vilka karaktäristika som inflyttare, utflyttare och kvarboende har, exempelvis utbildningsnivå, inkomster osv. För denna uppföljningsrapport har dessa undersökningar av flyttmönster inte hunnit göras, utan dessa kan påbörjas under 2023 och redovisas i nästa uppföljningsrapport.

2030: Boende i Gottsundaområdet vill och kan bo kvar i området.

I djupintervjustudien med 75 boende som genomfördes under 2020 berättar Gottsundabor vad som gör att de trivs i Gottsunda och vad som fick dem att flytta till området. Närheten till naturen och grönskan som är insprängd mellan husen är den enskilt största dragningskraften som lyfts fram, som gör att människor trivs i Gottsunda. Mångfalden av människor med olika bakgrunder och blandningen av kulturer är en annan faktor som lyfts fram, där upplevelsen som beskrivs är att det är mer socialt och avslappnat i Gottsunda jämfört med andra stadsdelar. Även närheten till service värdesätts.

De som flyttat till Gottsunda har i många fall haft god kunskap om att det finns problem i området men har inte sett det som ett skäl att inte bosätta sig där. Den generella upplevelsen är att otryggheten är koncentrerad till vissa platser och att problematiken därför inte märks i vardagen. De flesta uppger att de trivs mycket bra i området. En annan aspekt av dragningskraft till området är att många har flyttat till området eftersom boendekostnaderna är lägre, och att området är prisvärt i förhållande till vad man får i bostadsyta, närhet till service och tillgång till natur.

Intervjuerna med boende vittnar även om en lokalpatriotisk inställning, ett ”Vi i Gottsunda” och en vilja att stanna kvar i Gottsunda. De satsningar som kommunen gjort märks och ger en positiv framtidstro.

Anledningarna till vilja flytta från Gottsunda är framför allt en upplevd otrygghet, och än tydligare en oro för barnens uppväxt med risker om att hamna i gäng och behöva uppleva hur polisen återkommande gör olika tillslag. Det medför en vilja att flytta när barnen kommer upp i skolåldern. Det som skulle få människor som idag trivs väldigt bra i området att flytta är just om otryggheten ökar.

En aspekt av att däremot *kunna* bo kvar är boendekostnaderna. Bland de intervjuade framkommer en oro för höjda hyror i samband med renoveringar eller ombildningar.

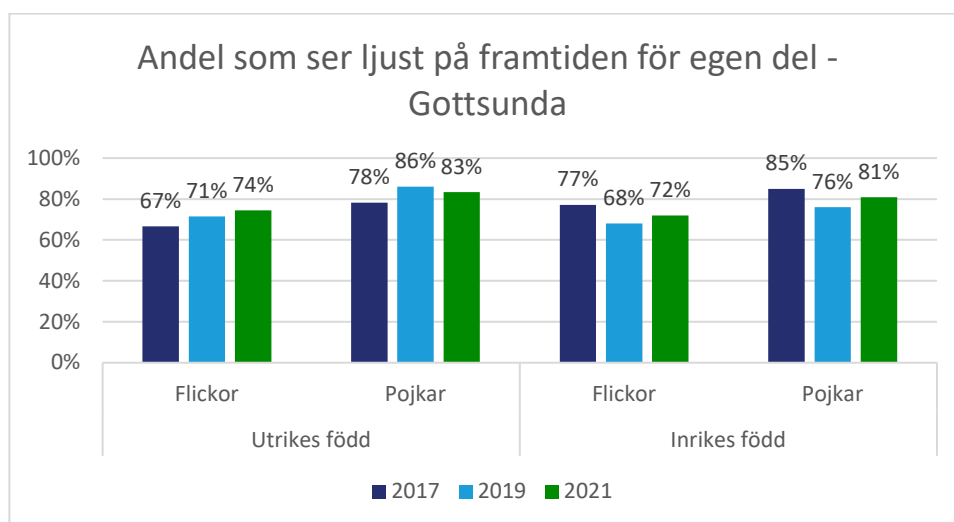
En annan form av forskningssamarbete som pågått är de tre post doktorstjänster som varit deltidsanställda på både kommunen och Uppsala universitet. En av dessa har forskat om stigma, där Gottsunda har varit ett av tre områden i studien. Samarbetet sätter ljus på stigmas betydelse för ett område, och för människorna som bor där.

Studien har genomfört medieanalys som visar på att människor i de stigmatiserade områdena ofta skuldbeläggs på olika sätt i hur området skildras, där det är mer fokus på individer än den fysiska miljön. Studien visar också på det stora genomslag som benämningen "utsatt område" fått, och som blir en del i logiken om stigmatisering.

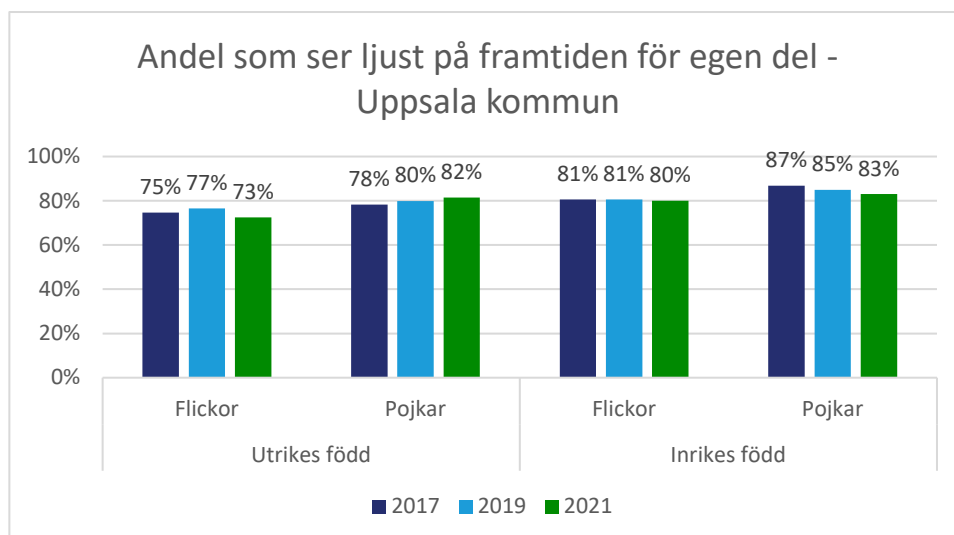
I djupintervjustudien vittnar de intervjuade om liknande mönster, hur de upplever att de i olika sammanhang behöver rättfärdiga att de bor i Gottsunda. Upplevelsen om en negativ mediebild påverkar inställningen hos människor som inte bor i Gottsunda, och därmed även viljan att flytta till området. Det finns en frustration kring detta och intervjupersonerna uttalar ett behov om att de värden som finns i Gottsundaområdet får synas och lyftas fram.

2030: Barn och unga i Gottsundaområdet har goda uppväxtvillkor och hög framtidstro.

Målet med goda uppväxtvillkor för barn och unga berör samtliga av handlingsplanens fyra temaområden genom upplevelse av trygghet, föräldrar som har jobb och familjens ekonomi, bra skola, och att känna att man kan påverka och göra sin röst hörd. Dessa aspekter beskrivs under respektive tema. Ungas framtidstro mäts i undersökningen Liv och hälsa ung som görs vartannat år.

4. Källa: Liv och hälsa ung

5. Källa: Liv och hälsa ung

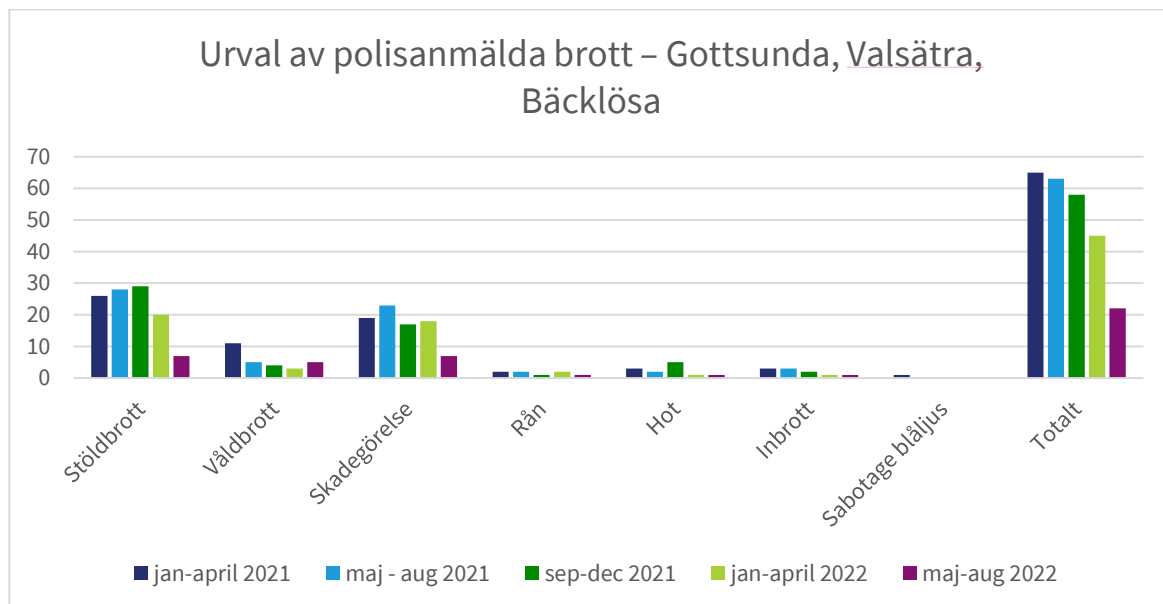
De som svarar på undersökningen går i åk 7, 9 och gymnasiets åk 2. Svaren visar att pojkar i högre utsträckning ser ljust på framtiden för egen del än vad flickor gör. Indelningen av utrikes född och inrikes född visar inga större skillnader för pojkar, men för flickor skiljer det några procentenheter i Gottsunda. I Gottsunda har andelen utrikes födda flickor som ser ljust på framtiden för egen del ökat från 2019 till 2021 (67 procent 2019 och 74 procent 2021), medan för inrikes födda flickor har andelen minskat (77 procent 2019 till 72 procent 2021). Ungas framtidstro i Gottsundaområdet ligger på ungefär samma nivå som genomsnittet för Uppsala kommun, det skiljer bara några procentenheter samma år emellan. Den största skillnaden år 2021 mellan Gottsunda och kommunen är för inrikes födda flickor, där 72 % i Gottsunda ser ljust på framtiden jämfört med 80 % i hela kommunen. Framtidstron har stadigt ökat i gruppen utrikes födda flickor, men från låga nivåer.

Prioriterat tema - Trygghet

Det prioriterade temat trygghet handlar om att tryggheten ska öka. Alla ska känna sig trygga att röra sig överallt i Gottsundaområdet och både brottsutsattheten och oron att utsättas för brott ska minska.

Polisanmälda brott

Under år 2021 hade NYKO4-områdena Sydvästra Valsätra och Norra Gottsunda flest polisanmälda brott inom Gottsundaområdet, och den typ av brott som hade flest anmälningar var skadegörelse och stöldbrott. Nedan redovisas statistik¹ över antalet polisanmälda brott från januari 2021 till augusti 2022.

6. Källa: EST - Effektiv samordning för trygghet (polisanmälda brott från Polismyndigheten)

¹ Statistiken avser utvalda brottskoder under år 2021 och år 2022. Till följd av byte av datasystem visas inte siffror längre bakåt än 2021. Bilderna visar upprättade polisanmälningar från polisen uppdelat mellan brottskoder, med en reservation för att flertal anmälningar kan ha upprättats vid samma händelse.

Statistiken är en sammanställning av anmälda brott som har skett inom det geografiska NYKO4-områdena Centrala Gottsunda, Norra Bäcklösa, Norra Gottsunda, Sydvästra Valsätra, Södra Bäcklösa och Östra Gottsunda. Stöldbrott och skadegörelse är den typ av brott som anmäls mest inom områdena. När det gäller totalt antal anmälda brott så har de minskat från jan-april 2021 till maj-aug 2022 (65 anmälningar till 22 anmälningar).

Uppsala kommuns trygghetsundersökning

Kommunen genomför vart tredje år en trygghetsundersökning för att få kunskap om hur upplevelser av bland annat ordningsstörningar och lokala problem i bostadsområden påverkar invånarnas upplevda trygghet. I trygghetsundersökningen grupperas svaren i sex olika frågeområden, där respektive frågeområde har en indikator som har beräknats för att sammanfatta svaren. Värdet på respektive indikator baseras på hur stor andel av frågorna inom respektive frågeområde som de svarande har besvarat med ett instämmande. Grön färg indikerar ett positivt tillstånd och orange färg ett negativt tillstånd. Sju färger – eller klassificeringsgrupper – används, från mörkare grön, gul och sedan till orange. NYKO-4 områden som ingår i Gottsundaområdet jämförs med Uppsala tätort där alla som svarat på enkäten i trygghetsundersökningen ingår.

Oro att utsättas för brott

I trygghetsundersökningen ställs ett antal frågor om oro att utsättas för brott i det egna bostadsområdet. Grön färg indikerar relativt liten oro för brottsutsatthet.

Oro		
NYKO4-område	2017	2020
Östra Gottsunda	17	21
Norra Gottsunda	22	17
Centrala Gottsunda	26	19
Sydvästra Valsätra	39	24
Bäcklösa		15
Uppsala tätort	12	12

7. Källa: Uppsala kommuns trygghetsundersökning 2017 och 2020

Oron för att utsättas för brott i det egna bostadsområdet har ökat i Östra Gottsunda, men minskat i Norra Gottsunda, Centrala Gottsunda och Sydvästra Valsätra. De områden med mest oro 2020 är Östra Gottsunda och Sydvästra Valsätra som båda tillhör den gula klassificeringsgruppen. I jämförelse med Uppsala som helhet (Uppsala tätort) är oron högre i alla områden i Gottsunda, men trenden är positiv.

Brottsutsatthet

Förutom frågor om oro kring att bli utsatt för brott, ställs även frågor i trygghetsundersökningen om faktisk utsatthet för brott. Respondenterna svarar på om de i sitt bostadsområde har blivit utsatta för olika typer av brott under de senaste 12 månaderna.

Brottsutsatthet		
NYKO4-område	2017	2020
Östra Gottsunda	11	5
Norra Gottsunda	12	11
Centrala Gottsunda	14	9
Sydvästra Valsätra	18	13
Bäcklösa		10
<i>Uppsala tätort</i>	6	6

8. Källa: Uppsala kommuns trygghetsundersökning 2017 och 2020

Brottsutsattheten har en positiv utveckling i Östra Gottsunda, Centrala Gottsunda och Sydvästra Valsätra, medan Norra Gottsunda har ett liknande tillstånd 2020 jämfört med 2017. De flesta områden, förutom Östra Gottsunda, har ett sämre tillstånd än Uppsala tätort som helhet.

Begränsad rörlighet

Frågor ställs om respondenten låtit bli att göra något på grund av att hen har känt sig otrygg i sitt bostadsområde. Frågorna fokuserar både på dagtid och nattetid samt om respondenten tagit en annan väg för att undvika obehagliga platser.

Begränsad rörlighet		
NYKO4-område	2017	2020
Östra Gottsunda	10	17
Norra Gottsunda	19	19
Centrala Gottsunda	26	26
Sydvästra Valsätra	34	25
Bäcklösa		10
<i>Uppsala tätort</i>	10	11

9. Källa: Uppsala kommuns trygghetsundersökning 2017 och 2020

Östra Gottsunda och Bäcklösa präglas i låg utsträckning av begränsad rörlighet, medan resterande områden förefaller vara områden med relativt begränsad rörlighet. Östra Gottsunda gick åt en negativ utveckling från 2017 till 2020, men området innehar fortfarande ett positivt tillstånd. Resterande områden hade antingen en positiv utveckling eller ingen utveckling alls mellan åren.

Social sammanhållning

Frågorna om social sammanhållning i området handlar dels om upplevd trivsel, sammanhållning och det egna engagemanget i området, dels det upplevda engagemanget hos andra boende i området.

Social sammanhållning		
NYKO4-område	2017	2020
Östra Gottsunda	79	75
Norra Gottsunda	60	58
Centrala Gottsunda	73	66
Sydvästra Valsätra	54	59
Bäcklösa		69
<i>Uppsala tätort</i>	81	81

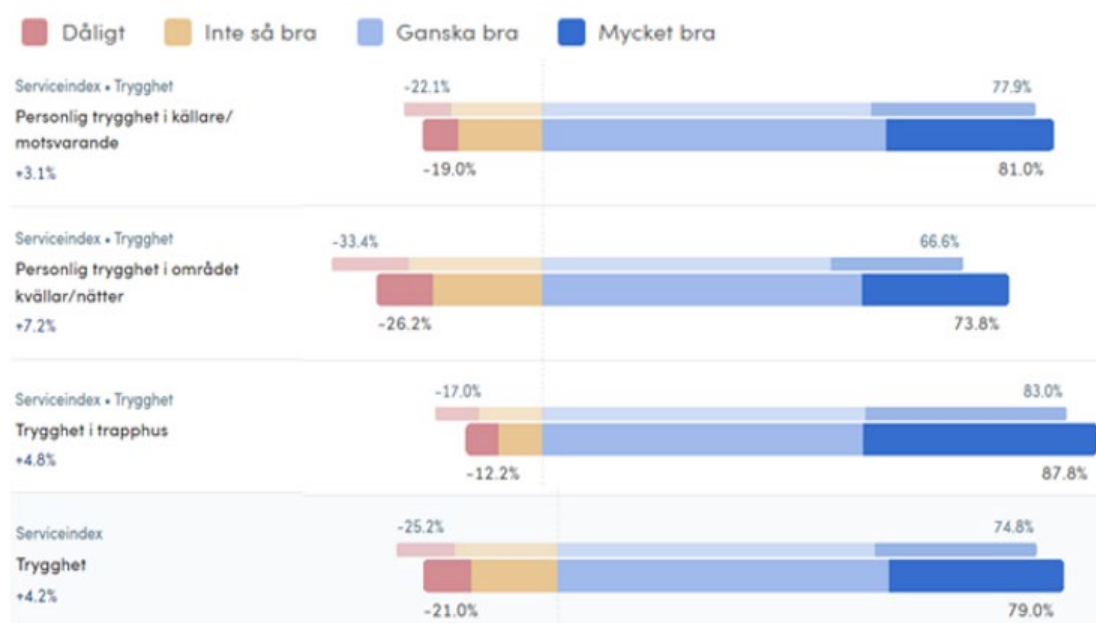
10. Källa: Uppsala kommuns trygghetsundersökning 2017 och 2020

Sydvästra Valsätra hade en liten positiv utveckling när det gäller social sammanhållning från 2017 till 2020, men ligger trots det kvar på ett orange tillstånd. År 2020 har inget av områdena inom Gottsundaområdet ett positivt tillstånd vad gäller social sammanhållning, och ligger relativt långt bakom snittet för Uppsala tätort.

Sammantaget går Gottsundaområdet över lag åt rätt håll i nästan samtliga frågeområden. Det frågeområdet som står ut och har flest bostadsområden med ett negativt tillstånd är Social sammanhållning. Östra Gottsunda och Sydvästra Valsätra har högst oro för brottsutsatthet. Den faktiska brottsutsattheten har i de flesta områdena haft en positiv utveckling från 2017 till 2020, men ligger fortfarande sämre till än Uppsala tätort. När det gäller begränsad rörlighet så präglas Östra Gottsunda och Bäcklösa i låg utsträckning av begränsad rörlighet, medan resterande områden förefaller vara områden med relativt begränsad rörlighet.

Upplevd trygghet för Uppsalahems hyresgäster i Gottsundaområdet

Uppsalahem skickar ut en enkät en gång per år där hyresgästerna får frågor om den upplevda tryggheten. I diagrammet nedan visar den översta stapeln siffrorna för 2020 och den nedersta för 2021 för Uppsalahems bostäder i Gottsunda och Bäcklösa.

11. Källa: Uppsalahem

Siffrorna visar att den upplevda personliga tryggheten är som lägst i området på kvällar och nätter, samt i källare eller motsvarande. Dock har andelen som svarade ”dåligt” och ”inte så bra” blivit mindre år 2021 jämfört med året innan. Serviceindexet Trygghet baseras på flertalet frågor som rör boendes upplevelse av trygghet, och likväl där har andelen som svarat ”dåligt” och ”inte så bra” minskat från 2020 till 2021.

Djupintervjuer

I djupintervjustudien framkommer ett spektra av områden på temat trygghet. Dels rör det trygghet i offentlig miljö på vissa platser, där områdena runt Bandstolsvägen och Gottsunda centrum särskilt pekas ut som de platser som främst bidrar till otryggheten. Detta uppger både vuxna och ungdomar. Även om de boende inte utsätts för brott

drabbas de indirekt av kriminaliteten genom en upplevd otrygghet på platser där brott har begåtts. Många berättar om ungdomshäng i centrum och på andra platser där grupper av unga killar upplevs som otryggt. Intervjupersonerna lyfter fram att det även blir problematiskt för ungdomarna som rör sig i grupp, då de möts av fördomar om kriminell involvering.

Bristfällig förvaltning av hyresrätter är ett annat område som utpekats fram som otrygghetsskapande. Närvaro av polis och ordningsvakter upplevs bidra till både trygghet och otrygghet. Dels handlar det om att närvaron signalerar att något negativt är på gång eller har hänt. Men det handlar också om en upplevt hård attityd från polis och ordningsvakter, som både ungdomar såväl som vuxna män och kvinnor berättar om. För andra bidrar polis och ordningsvakter till en känsla av trygghet.

Hederskulturer och normer är en annan aspekt av trygghet där intervjuerna lyfter fram problem som relaterar till normer och religion. Det handlar bland annat om social kontroll och aggressivt bemötande. Det finns olika normer inom olika kretsar av människor i området vilket lyfts fram som både berikande och hämmande.

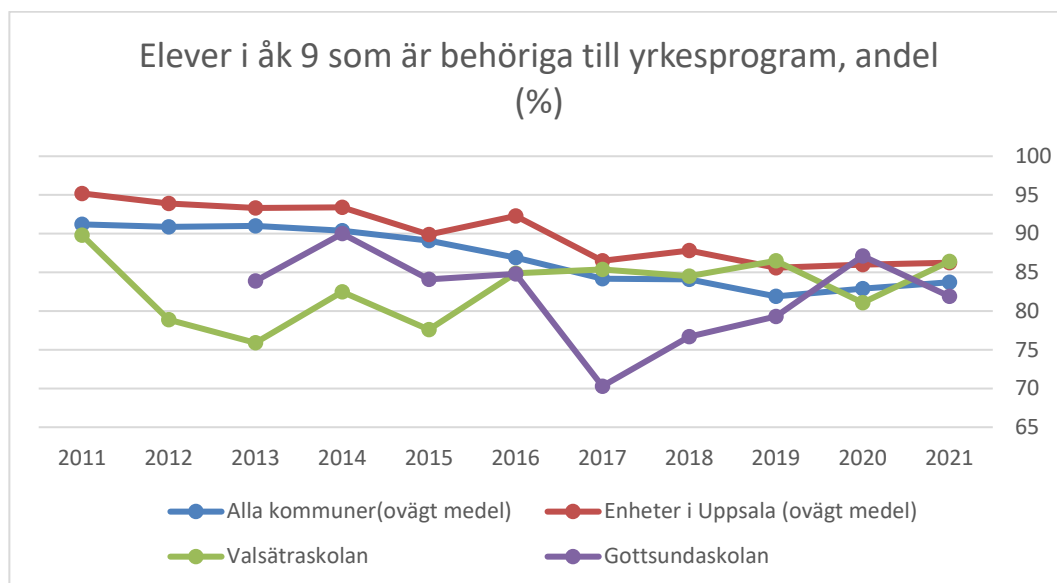
En avslutande aspekt på trygghet som väldigt tydligt framkommer i intervjuerna handlar om trafik och olovlig körning på gång- och cykelvägar vilket gör att man inte vågar släppa ut barnen.

Prioriterat tema – Barn och ungas uppväxtvillkor

De prioriterade temat om barn och ungas uppväxtvillkor handlar om förutsättningar som påverkar barn och unga. Utbildning är en skyddsfaktor och en skola som kompenserar för olika förutsättningar och bakgrund är en förutsättning för ett jämlikt samhälle. En aktiv fritid är en annan skyddsfaktor.

Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%)

Grundskolan är en obligatorisk skolform och uppdraget handlar om att ge samtliga elever förutsättningar att nå målen och utvecklas så långt det är möjligt. Grundskolan ska således ge alla elever möjlighet till fortsatt studiegång, vilket innebär att alla elever ska uppnå minst behörighet till ett yrkesprogram på gymnasiet.

12. Källa: SCB, Kolada. Observera att skalan börjar på 65 och slutar på 100 procent.

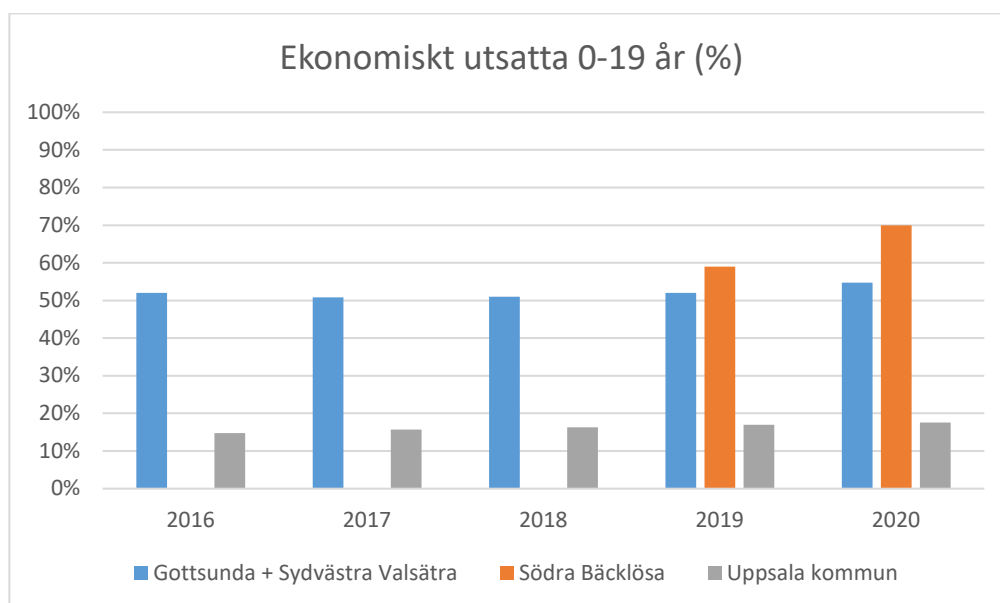
Kunskapsresultatet för det senaste läsåret visar att 82 procent av eleverna i Gottsundaskolan blev behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram och 86 procent av eleverna i Valsätraskolan. Jämfört med siffror på kommunnivå där 86 procent av eleverna i Uppsala kommun blev behöriga till yrkesprogram 2021, som är några procentenheter högre än för alla kommuner där motsvarande andel är 84 procent 2021. Resultaten för Gottsundaskolan och Valsätraskolan visar stora variationer mellan åren, men närmar sig Uppsalasnittet. En förklaring av den låga siffran för Gottsundaskolan år 2017 är att många nyanlända elever med svag skolbakgrund började i skolans förberedelseklass år 2016. Många av dessa elever hade inte förutsättningar för att nå målen för utbildningen trots stora stödinsatser.

Barn i förskola

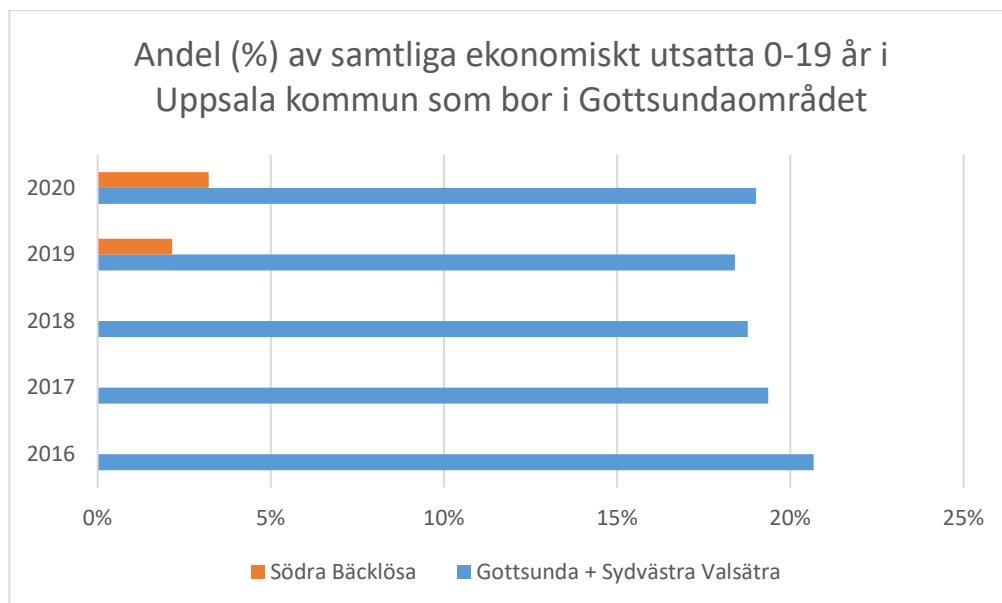
Förskolan är väsentlig för barns allsidiga utveckling och ska bidra till att alla barn får likvärdiga förutsättningar inför skolstarten. Vad gäller i vilken utsträckning som barn går i förskola finns endast ögonblicksbilder att ta fram på områdesnivå, och trender är därför svåra att följa. Det senaste utdraget från befolkningsregistret (30 september 2022) visade att barn i områdesindelningen Gottsunda är inskrivna i förskola i lägre grad än i hela Uppsala kommun, 59 procent jämfört med 62 procent om man tittar på alla åldersgrupper som helhet. Slutsatser ska inte dras från denna ögonblicksbild och utbildningsförvaltningen gör ett arbete med att analysera andelen barn i förskola vilket framöver kommer att ge en bättre förståelse över hur skillnader ser ut.

Ekonomiskt utsatta 0–19 år

Låg ekonomisk standard innebär att hushållets disponibla inkomst, med hänsyn taget till vilka som bor i hushållet, är lägre än 60 procent av medianvärdet för riket. Det är ett mått som anger vilka i samhället som löper risk för fattigdom jämfört med andra. Fattigdom medför att man inte har den levnadsnivå som anses vara skälig, och kan leda till ett utanförskap.

13. Källa: SCB registerdata

14. Källa: SCB registerdata. Observera att skalan börjar på 0 och slutar på 25 procent.

Ovan två diagram redovisar andelen barn och unga 0–19 år som lever i ekonomiskt utsatta hushåll. Gottsunda+Sydvästra Valsätra och Södra Bäcklösa överstiger markant kommunens totala andel. Gottsunda + Sydvästra Valsätra ligger konstant över 50 procent. Södra Bäcklösa har en än högre andel om 70 procent år 2020. Att Gottsundaområdet har en högre andel barn och unga som lever i ekonomiskt utsatta hushåll visas också i det andra diagrammet där andelen av ekonomiskt utsatta 0–19 år i hela kommunen som bor i Gottsundaområdet redovisas. År 2020 bodde 19 procent av de i ekonomiskt utsatta 0–19 år i hela Uppsala kommun i Gottsunda + Sydvästra Valsätra, och 3 procent i Södra Bäcklösa.

Djupintervjuer

Omfattningen av barns sämre förutsättningar är även ett tema i djupintervjustudien. Där lyfts fram att Gottsundaområdet har så många fattiga barn, och att det inte rör sig om enstaka familjer. Insatserna behöver därför vara av ett annat slag än i övriga kommunen. Fattigdomen får även stora konsekvenser för barnens självkänsla, där skillnaderna mellan vilka familjer som har råd med vad blir tydligare för barnen ju äldre de blir. Barnen vet också vilka som går hungriga hela dagarna vilket leder till en än starkare exkludering.

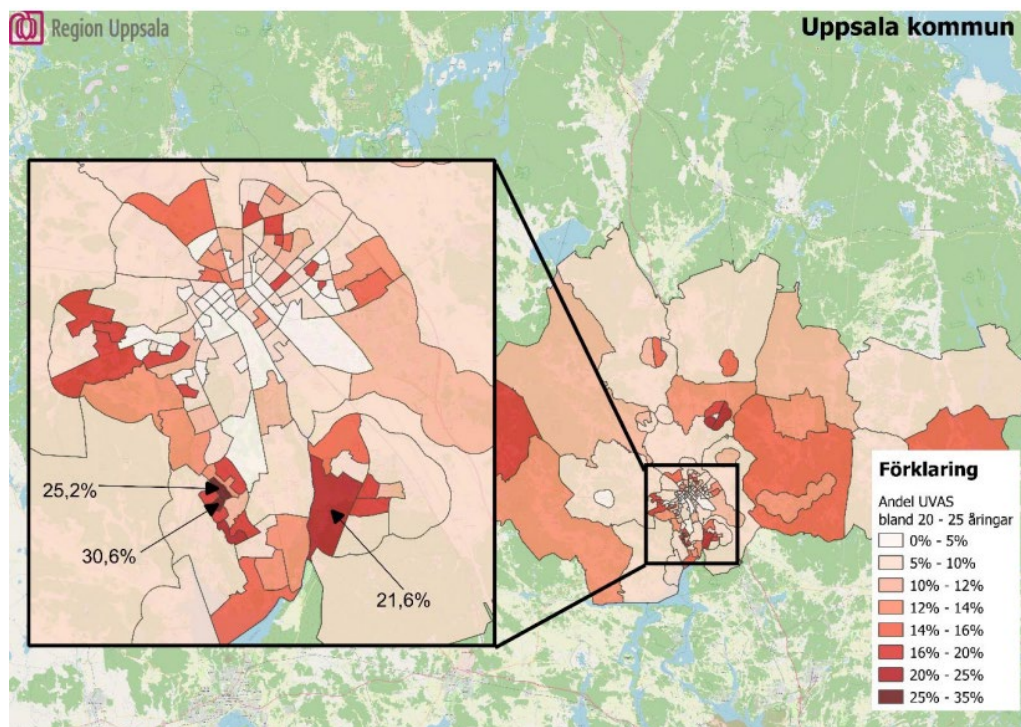
Ur föräldrasynpunkt lyfts att familjers förutsättningar för att ta hand om sina barn ser väldigt olika ut. Psykisk ohälsa, trauma och socialt skyddsnät är några faktorer som bidrar till hur väl man som individ klarar av att ta sig an studier och söka jobb senare i livet. Att många människor i liknande tuffa situation bor i samma kvarter är en källa till oro för att barnen ska lockas till kriminalitet.

De ungdomar som intervjuats (ett tiotal) tänker positivt om framtiden och upplever inte att det är ett hinder att växa upp i Gottsundaområdet. De upplever att de har goda förutsättningar, men lyfter samtidigt fram att det inte gäller alla.

Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS)

Region Uppsala publicerade i juni 2022 en regional kartläggning av unga som varken arbetar eller studerar i Uppsala län². I rapporten används MUCF:s definition av UVAS³ fast med en snävare åldersgrupp, 20 – 25 år. Kartläggningen är baserad på registerdata från Statistiska centralbyrån för åren 2017–2019 och visar var målgruppen finns i länet.

Inga absoluta siffror för UVAS i Uppsala kommun redovisas, men det presenteras en kartbild som visar fördelningen av andelen UVAS på DeSO-nivå. Figur 14 visar att det finns områden i Gottsunda med mycket hög andel UVAS. Viktigt att poängtera är att statistiken är flera år gammal och inte visar ett nuläge.

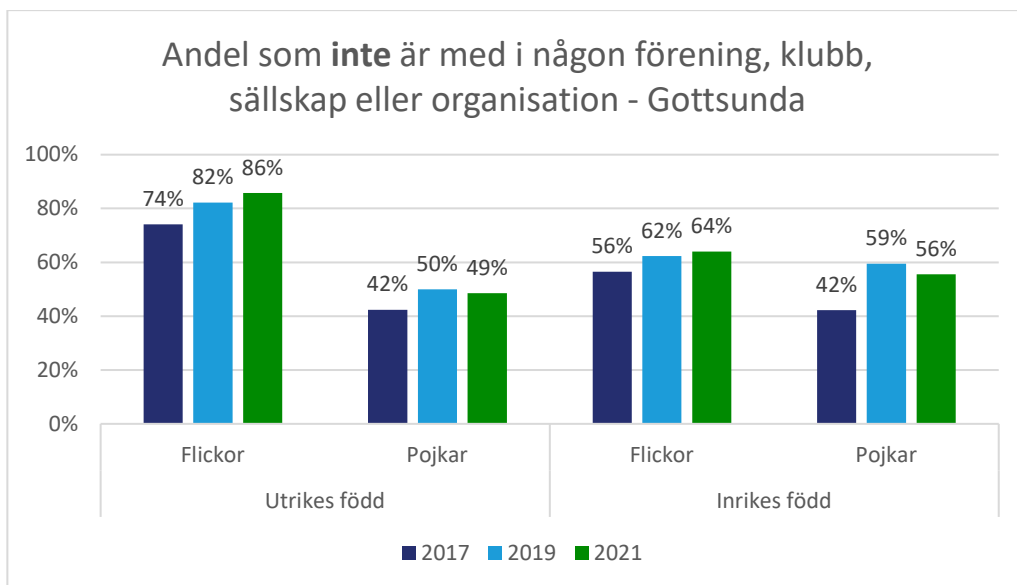
15. Andel (i procent) UVAS bland 20–25 åringar i Uppsala tätort 2017. Källa: SCB registerdata, bearbetad av Region Uppsala

Andel (%) som uppgett att de inte är med i någon förening, klubb, sällskap eller organisation, elever åk. 7, 9 och 2 på gymnasiet med Uppsala kommun som hemkommun

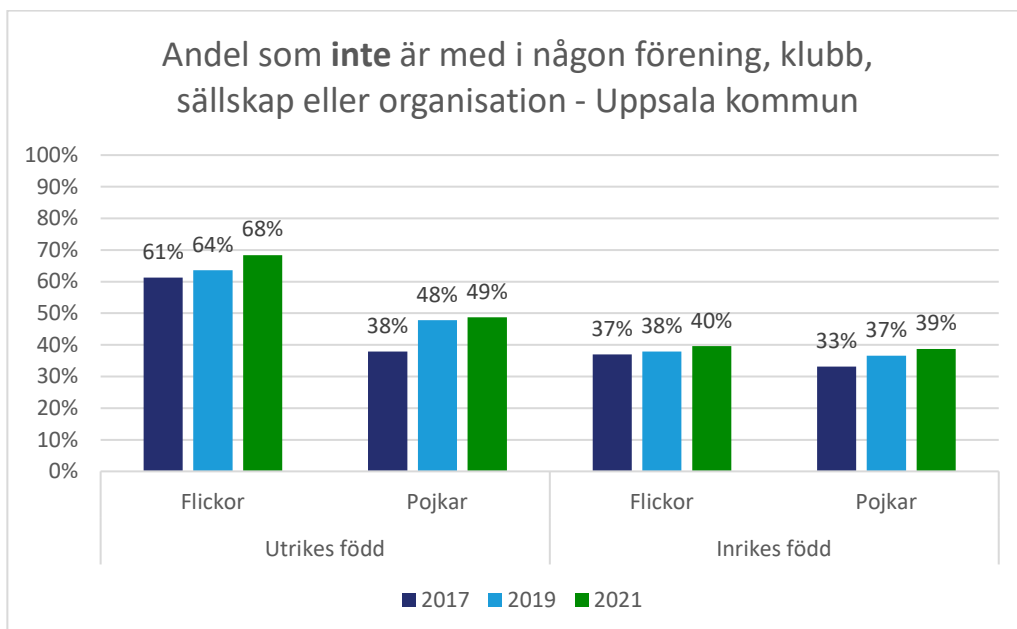
Barn och ungas deltagande i förening, klubb, sällskap eller organisation mäts i undersökningen Liv och hälsa ung som görs vartannat år. De som svarar på undersökningen går i åk 7, 9 och gymnasiets åk 2.

² https://regionuppsala.se/globalassets/samverkanswebben/samverkan-och-utveckling/statistik-och-analyser/en-region-for-alla/rapport-unga-som-varken-arbetar-eller-studerar-i-uppsala-lan-2022_tgi.pdf

³ MUCF använder sig av följande definition för unga som varken arbetar eller studerar: UVAS är personer som är; 16 – 29 år gamla, folkbokförda i Sverige, inte haft inkomster som överstiger ett prisbasbelopp (2022: 48 300 kr), inte studerar (varken fått studiemedel, varit utbildningsregistrerad, eller läst mer än 60 timmar SFI under ett år). Man bör vara medveten om att en liten justering i någon del av definitionen kan leda till en stor skillnad i hur många UVAS som identifieras.

16. Källa: Liv och hälsa ung

17. Källa: Liv och hälsa ung

I Gottsunda, samt i Uppsala som helhet, uppger utrikes födda flickor att de deltar i någon förening, klubb, sällskap eller organisation i betydligt mindre utsträckning än inrikes födda flickor. Även utrikes födda pojkar deltar i mindre utsträckning än inrikes födda pojkar, men där är skillnaden inte lika stor som mellan flickor. Statistiken visar också att det är betydligt fler i Gottsunda som inte deltar i aktiviteter än i kommunen i övrigt. Med största sannolikhet har den pågående pandemin haft stor påverkan på hela föreningslivet då ett minskat deltagande går att se efter år 2019.

RF-SISU har undersökt andelen barn och unga som är aktiva i idrottsföreningar år 2018 i Uppsala kommun, indelat i RegSO-områden. Enligt RF-SISU:s undersökning har områden i Gottsunda mellan 30 procent och 48 procent lägre andel aktiva i åldern 7–25 år jämfört med genomsnittet i kommunen.

Områden indelat i RegSO	Andel (%) aktiva totalt 7-25 år jämfört med genomsnitt i kommunen
Södra Valsätra - Norra Gottsunda	-48 procent
Mellersta Valsätra - Gottsunda centrum- Östra Gottsunda	-30 procent
Västra Gottsunda	-39 procent

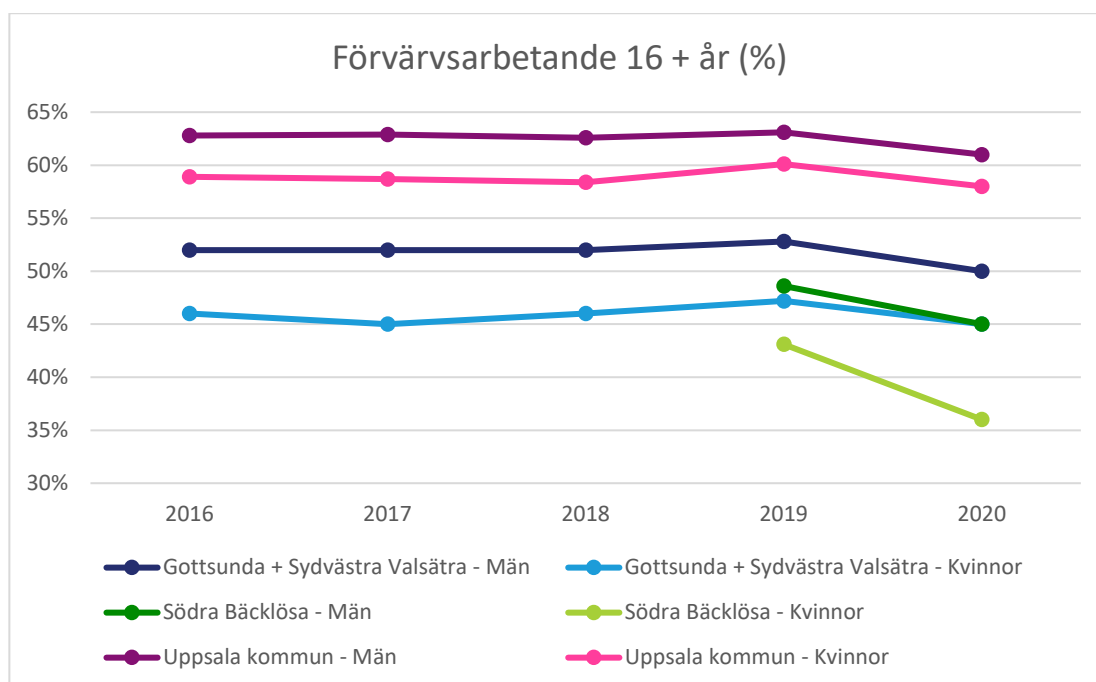
18. Källa: RF-SISU

Prioriterat tema – Jobb och företagande

Flera områden i Gottsunda utmärks av bland annat hög arbetslöshet och hög andel människor som uppstår ekonomiskt bistånd. Jobb och företagande är därför ett prioriterat tema i handlingsplanen där områdets arbetskraftsdeltagande och sysselsättningsgrad ska öka. Företagsamhet, entreprenörskap och innovationskraft ska öka.

Förvärvsarbetande

För att mäta arbetskraftsdeltagande används andelen förvärvsarbetande från 16 år i området som indikator.

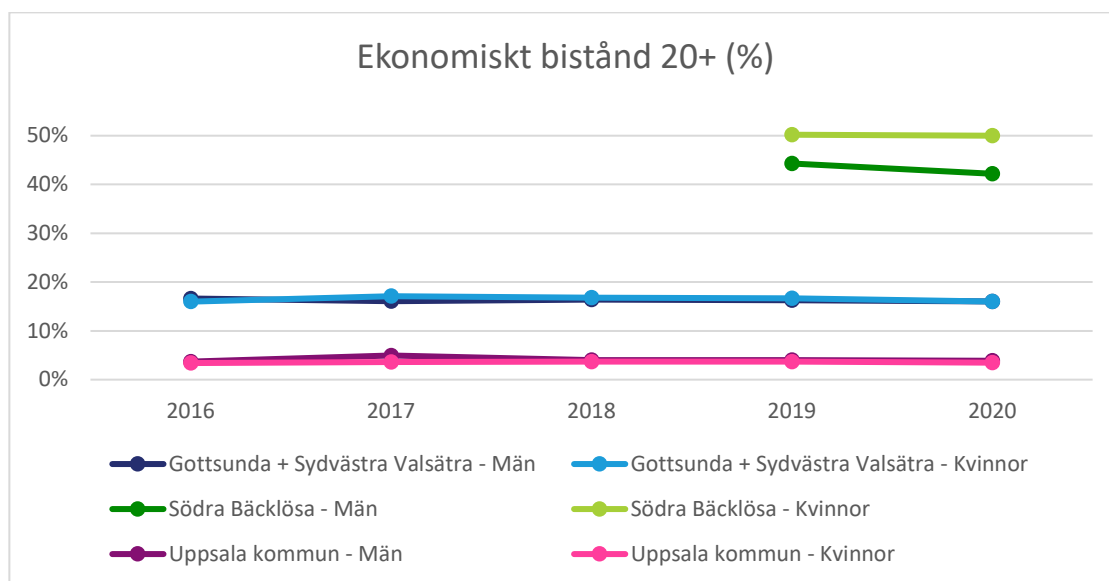

19. Källa: SCB registerdata. Observera att skalan börjar på 30 och slutar på 65 procent.

Det framgår att Gottsundaområdet ligger på en lägre nivå av andelen förvärvsarbetande jämfört med hela kommunen, där Södra Bäcklösa utmärker sig med extremt låg andel förvärvsarbetande. Andelen kvinnor som förvärvsarbetar är lägre än andelen män i både Gottsunda + Sydvästra Valsätra, Södra Bäcklösa och i hela kommunen. För både män och kvinnor har andelen förvärvsarbetande minskat från 2019 till 2020 alla tre områdesindelningar. Kvinnor i Södra Bäcklösa har den lägsta andelen förvärvsarbetande, bara 36 procent var förvärvsarbetande 2020.

Ekonomiskt bistånd

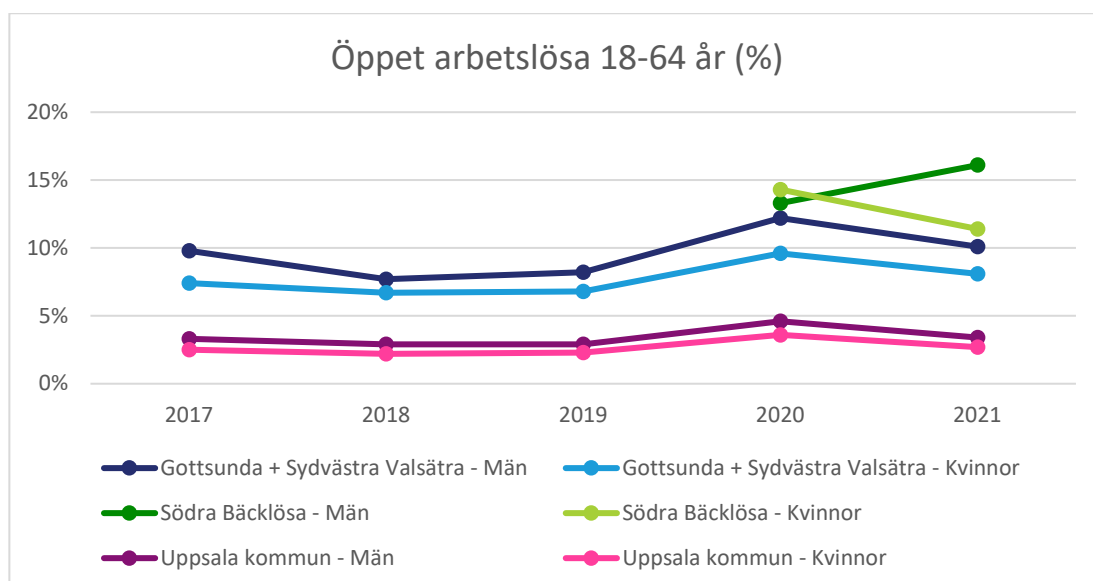

20. Källa: SCB registerdata. Observera att skalan börjar på 0 och slutar på 50 procent.

Indikatorn mäter antal individer som någon gång under året haft ekonomiskt bistånd. Diagrammet visar tydligt att Gottsundaområdet har en högre nivå vad gäller andelen med ekonomiskt bistånd, där Södra Bäcklösa utmärker sig med avsevärt höga siffror. I Gottsunda + Sydvästra Valsätra har andelen med ekonomiskt bistånd för både män och kvinnor varit relativt jämna från 2016 till 2020. År 2020 var andelen män i området med ekonomiskt bistånd 16,03 procent och andelen kvinnor 16 procent. Också andelen med ekonomiskt bistånd i Uppsala som helhet har haft en jämn nivå. Södra Bäcklösa har en hög andel med ekonomiskt bistånd jämfört med Gottsunda + Sydvästra Valsätra och Uppsala kommun. År 2020 hade 42,2 procent av män som bor i området ekonomiskt bistånd och 50 procent kvinnor.

Öppet arbetslösa

Arbetslöshet är den vanligaste orsaken till att människor har försörjningsproblem och behov av ekonomiskt bistånd. Indikatorn inkluderar öppet arbetslösa 18-64 år registrerade hos Arbetsförmedlingen.

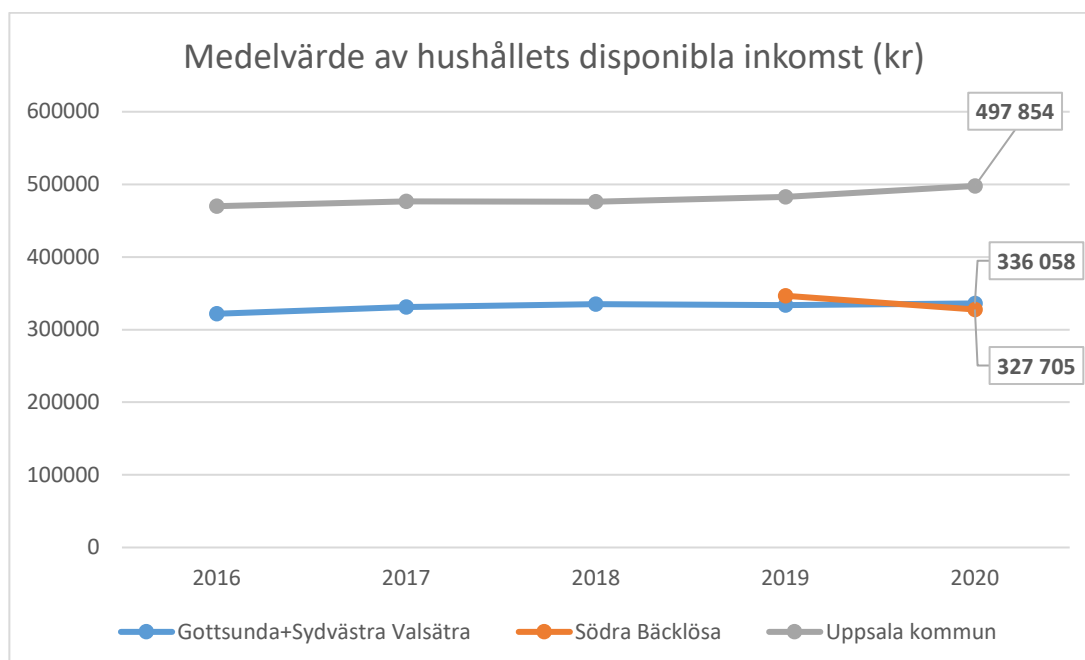

21. Källa: SCB registerdata. Observera att skalan börjar på 0 och slutar på 18 procent.

Gottsundaområdet (bortsett från män i Södra Bäcklösa) följer samma trend som Uppsala kommun från 2017 till 2021, men på en annan nivå. Gottsundaområdet har högre andel arbetslöshet än vad Uppsala kommun har, samt större skillnader mellan könen. Södra Bäcklösa⁴ sticker ut och har den högsta arbetslösheten inom Gottsundaområdet år 2021, där 16,1 procent män och 11,4 procent kvinnor var öppet arbetslösa. Gottsunda + Sydvästra Valsätra har också en relativt hög arbetslöshet där 10,1 procent män och 8,1 procent kvinnor var öppet arbetslösa 2021. Samma siffror för Uppsala kommun är 3,4 procent män och 2,7 procent kvinnor år 2021. Arbetslösheten har från 2020 till år 2021 sjunkit med några procentenheter i samtliga tre områdesindelningar för män och kvinnor, men med ett undantag där män i Södra Bäcklösa i stället ökade med ungefär 3 procentenheter.

Hushållets disponibla inkomst

Förändringar av hushållets disponibla inkomst⁵ är ofta väldigt små över tid, men medelvärdet i ett område ger en indikation på områdets mående.

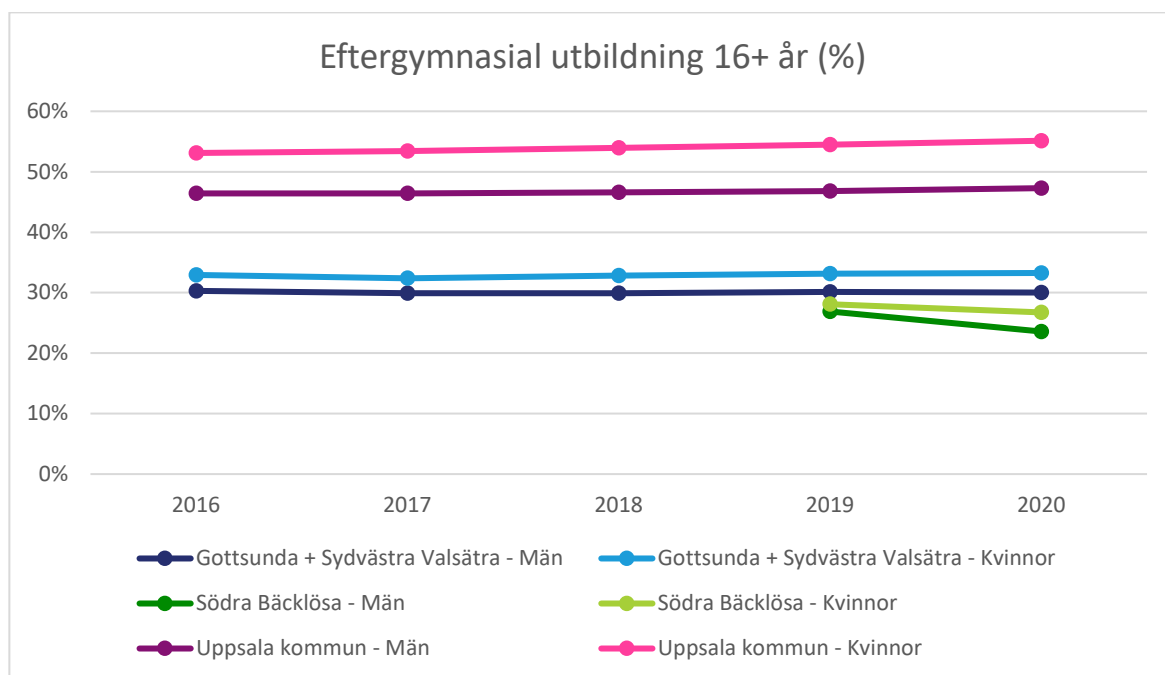
22. Källa: SCB registerdata

Både Gottsunda + Sydvästra Valsätra och Södra Bäcklösa har ett lägre medelvärde än vad hela Uppsala kommun har, vilket också speglar den tidigare statistiken som har redovisats vad gäller förvärsarbetande, arbetslöshet och ekonomiskt bistånd. I både Gottsunda + Sydvästra Valsätra, Södra Bäcklösa och Uppsala kommun är förändringarna av medelvärdet av hushållets disponibla inkomst relativt små från 2016 till 2020.

⁴ Statistiken för respektive år baseras på NYKO-indelning för året innan. Data för 2021 använder NYKO-indelning för år 2020. Med anledning av det kan Södra Bäcklösa endast följas från år 2020.

⁵ Disponibel inkomst definieras som summan av alla inkomster och transfereringar (till exempel barn- och bostadsbidrag samt försörjningsstöd) minus slutlig skatt. Hushållens disponibla inkomster är alltså den inkomst som hushållen själva förfogar över och som antingen kan användas till konsumtion eller sparande.

Eftergymnasial utbildning

23. Källa: SCB registerdata. Observera att skalan börjar på 0 och slutar på 60 procent.

Med eftergymnasial utbildning menas högre utbildning än gymnasial. Eftergymnasial utbildning är ingen garanti för att etablera sig på arbetsmarknaden, men det ökar överlag chanserna att bli sysselsatt och minskar risken för att bli arbetslös. I Uppsala kommun är andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning högre än andelen män, och för båda grupperna håller sig andelen relativt jämn från 2016 till 2020. Samma mönster syns i Gottsunda + Sydvästra Valsätra och i Bäcklösa där kvinnor i högre grad har en eftergymnasial utbildning.

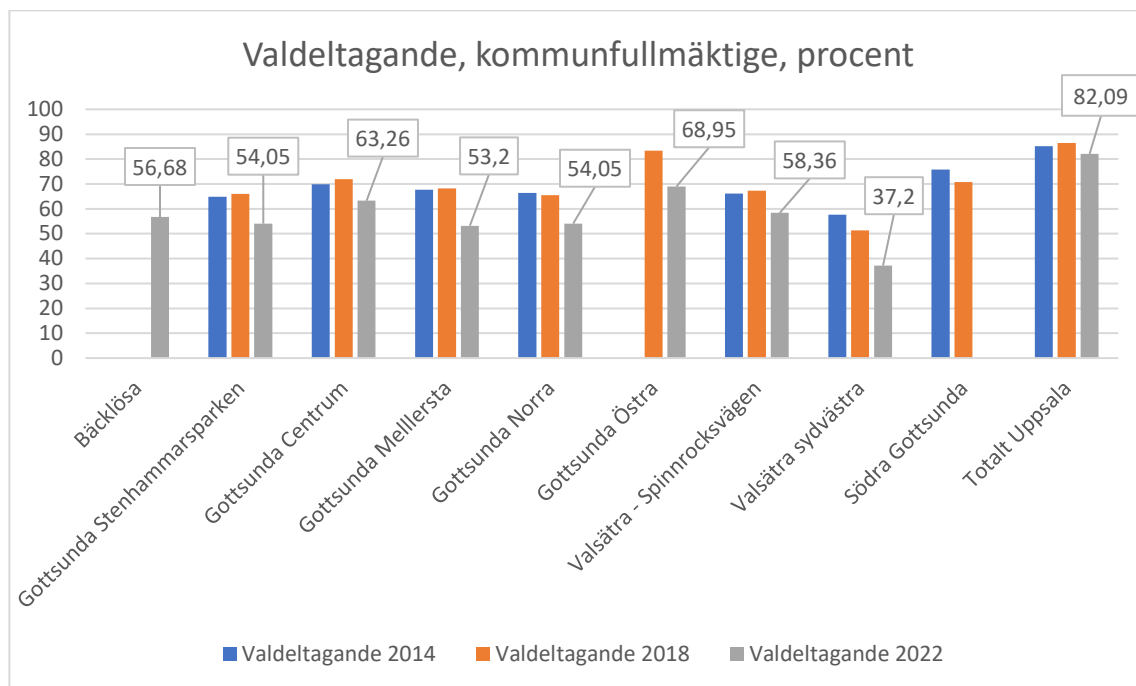
Djupintervjuer

Många av de som intervjuades har jobb eller är i utbildning. De som däremot saknar jobb berättar om svårigheten att förstå vilket stöd som finns för att komma i arbete eller studier. De saknar information om hur de kan få hjälp vilket utgör ett stort hinder. Språksvårigheter, avsaknad av utbildning från hemlandet och självförtroende nog att våga ta kontakter är några orsaker som lyfts. Drivkraften framkommer dock, där intervjupersonerna uttrycker längtan efter bättre ekonomiska förutsättningar som bland annat inkluderar ett större boende. Att se att grannar och personer i området har gått utan arbete under en lång tid leder till stress och oro för de egna utsikterna att få ett jobb.

Prioriterat tema – Delaktighet

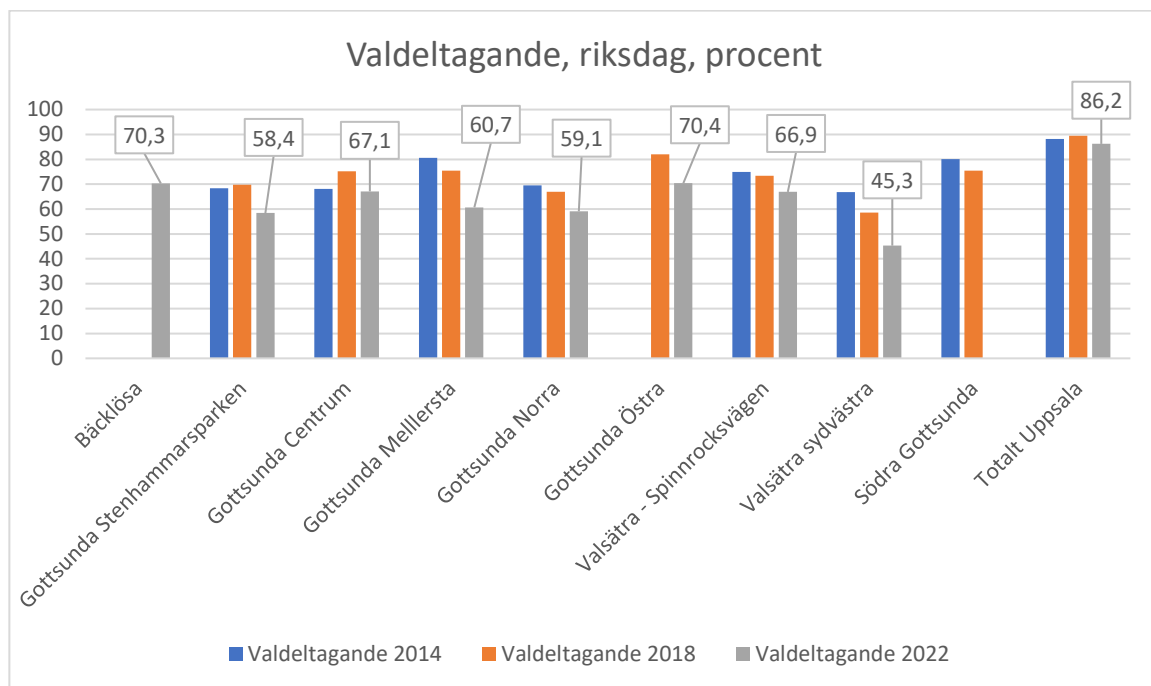
Temat om delaktighet handlar om möjligheter att på olika sätt vara delaktig i att utforma samhället. Föreningslivet och civilsamhället har en avgörande roll, liksom deltagande den representativa demokratin. Samverkan och arbetssätt som ger utrymme för medskapande, kreativitet och innovation ska utvecklas.

Valdeltagande

24. Källa: Valmyndigheten

För första gången på 20 år minskade det svenska valdeltagandet i riksdagsvalet 2022. Valdistrikt i Gottsunda och Valsätra följde den trenden med sjunkande valdeltagande. Störst minskning hade valdistriktet Gottsunda Mellersta med -15procentenheter och Gottsunda östra samt Valsätra sydvästra med -14procentenheter vardera. Alla distrikt hade dock en stor minskning på nära -10 procentenheter:

25. Källa: Valmyndigheten

Under valet 2022 var det även en minskning i valet till riksdagen i Gottsundaområdet, men valdeltagandet är generellt högre för samtliga distrikt till riksdagsvalet än till valet till kommunfullmäktige.

Gottsundaområdet följde riket och resten av kommunen med ett lägre valdeltagande, men hade större minskningar i valdeltagande än andra valdistrikt i kommunen. När siffrorna tolkas är det dock viktigt att komma ihåg att varje valdistrikt har olika antal röstberättigade och att statistiken redovisar den procentandel av totalt röstberättigade i valdistrikt som röstar. Det går att se att valdistrikt med lägre valdeltagande tenderar att ha större skillnader i valdeltagandet i kommun- och riksdagsvalen och att valdistrikt med högt valdeltagande tenderar att ha små eller inga skillnader i valdeltagandet i kommun- och riksdagsvalen.

Förtroende för myndigheter

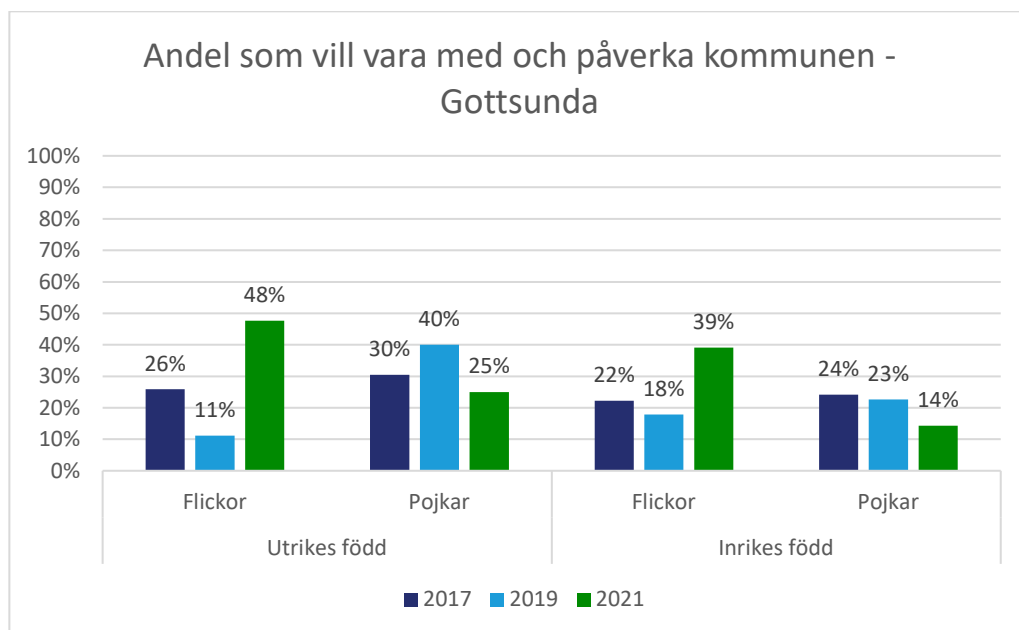
Ett frågeområde i kommunens trygghetsundersökning är Förtroende som handlar om respondenternas syn på om kommunen, polisen och brandkåren gör tillräckligt för att bostadsområdet ska kännas tryggt.

Förtroende		
NYKO4-område	2017	2020
Östra Gottsunda	66	65
Norra Gottsunda	62	65
Centrala Gottsunda	66	61
Sydvästra Valsätra	48	69
Bäcklösa		69
<i>Uppsala tätort</i>	<i>71</i>	<i>73</i>

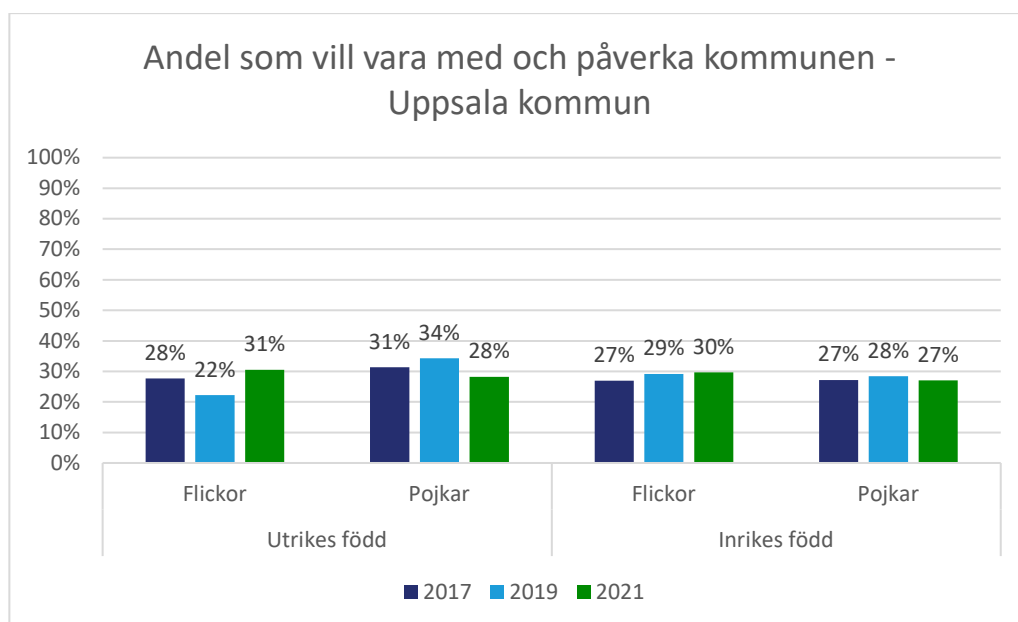
26. Källa: Uppsala kommuns trygghetsundersökning 2017 och 2020

Från år 2017 till år 2020 är det relativt små skillnader av tillståndet på frågeområdet Förtroende. En positiv utveckling är Sydvästra Valsätra som gjorde den största förflyttningen, från värdet 48 till 69. Samtliga områden ligger dock under Uppsala som helhet.

Barn och unga i åk 7, 9 och gymnasiet åk 2 som vill påverka kommunen

27. Källa: Liv och hälsa ung

28. Källa: Liv och hälsa ung

I Liv och hälsa ung ställs frågan om man vill vara med och påverka kommunen, där andelen som svarar ”ja” är relativt låg i både hela kommunen och i Gottsunda. Positivt är dock att bland dem som har angett sin hemvist i Gottsunda så ökade andelen flickor år 2021 för både utrikes och inrikes födda, störst ökning var det för utrikes födda flickor (från 11 procent år 2019 till 48 procent år 2021). När barn och unga känner att de kan påverka och vill vara delaktiga i samhällsfrågor, ger det positiva effekter för barnen, för samverksarbetet och för samhället i stort. Därför är det viktigt att fortsätta jobba för att barn får vara delaktiga, har möjlighet att göra sin röst hörd och har inflytande i frågor som påverkar dem.

Djupintervjuer

Gällande delaktighet så är den generella upplevelsen från djupintervjuerna att det är svårt att påverka kommunens arbete. När det hålls medborgardialoger tror många att det är svårt att påverka på riktigt, och att kommunen redan har bestämt hur planen ska bli. Några lyfter fram att de tycker att de kan påverka kommunen men de flesta upplever inte att det är så, och ser också flera hinder för att delta: tider för möten och språk är exempel som lyfts fram. Det finns också en föreställning om att politiker har fördomar om området och saknar kontakt med människor som bor där.

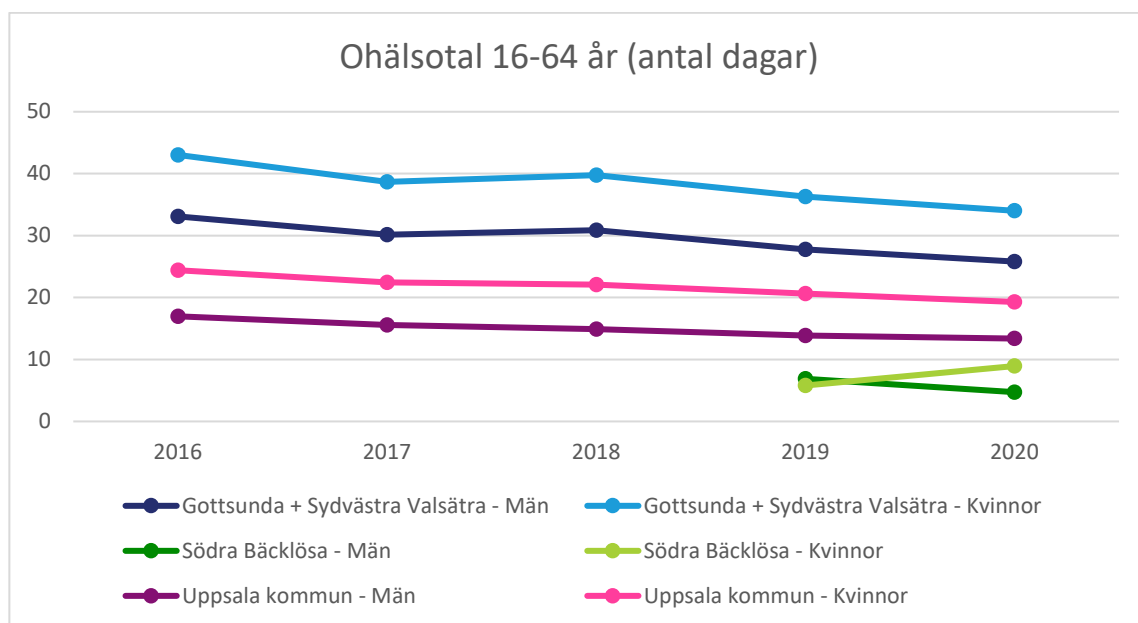
Intervjuerna vittnar ändå om en tillit till samhällets aktörer, även om det samtidigt finns en rädsla hos många gentemot myndigheter. Det finns också en vilja till att engagera sig för områdets utveckling.

Hälsa

Hälsa är inget prioriterat tema i handlingsplanen, men är en viktig parameter som har påverkan på ovan prioriterade temaområden. Det vill säga hur människorna i området upplever sin hälsa samt den faktiska hälsan, vilket i hög grad sammanfaller med livsvillkor och socioekonomiska faktorer.

Ohälsotal

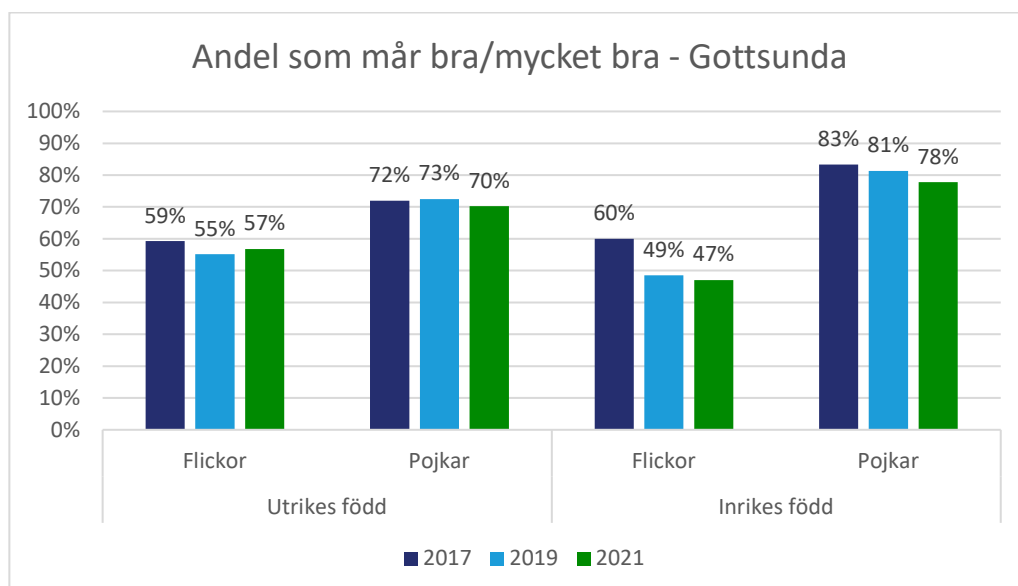
Befolkningens hälsa och ohälsa kan mätas på många olika sätt på en övergripande nivå för att visa på skillnader, där ohälsotal är ett av flertalet övergripande mått som brukar användas. Indikatorn mäter antalet dagar under en tolv månadersperiod som Försäkringskassan betalar ut ersättning vid nedsatt arbetsförmåga i förhållande till antalet försäkrade i åldrarna 16–64 år. Viktigt att notera är att ohälsotale just är ett mått på utbetalade dagar och inte ett absolut mått på faktisk hälsa hos befolkningen.

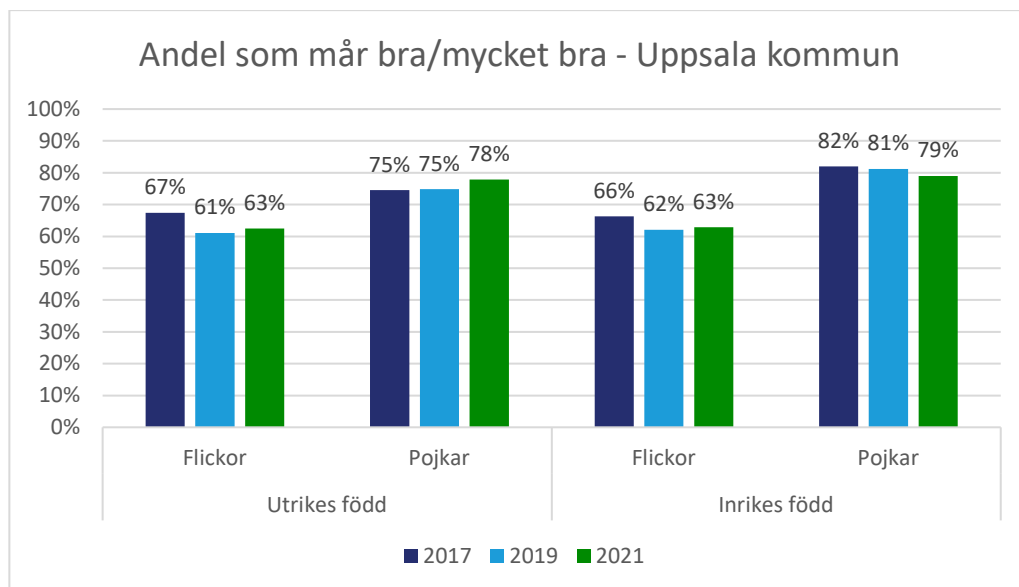
29. Källa: SCB registerdata

Området Gottsunda + Sydvästra Valsätra har ett högre ohälsotal för både män och kvinnor än vad kommunen i helhet har. Kvinnor har ett högre ohälsotal än män i samtliga tre områden vid varje mätpunkt från 2016 till 2020, dock ej i Södra Bäcklösa år 2019 (6,9 för män och 5,8 för kvinnor). Södra Bäcklösa ligger lägre än både Gottsunda + Sydvästra Valsätra och kommunen i helhet.

Upplevd hälsa hos barn och unga i åk 7, 9 och gymnasiet åk 2

30. Källa: Liv och hälsa ung

31. Källa: Liv och hälsa ung

Gällande den upplevda hälsan hos barn och unga så ställs frågan ”Hur mår du rent allmänt” i Region Uppsalas undersökning Liv och hälsa ung. Pojkar svarar i högre grad att de mår ”bra” eller ”mycket bra” och det gäller i Gottsunda såväl som i hela kommunen. Andelen som upplever sitt mående som bra eller mycket bra har minskat för både utrikes födda och inrikes födda flickor och pojkar i Gottsunda från 2017 till 2021. Undersökningen påvisar att ungas upplevda mående i Gottsunda är sämre än snittet för kommunen.

Upplevelse av samverkan

Under våren 2022 gjordes en undersökning av hur samverkan upplevs av aktörer som verkar i Gottsundaområdet (dnr KSN-2022-03311). Fungerar samverkan? Ger den effekt? Hur viktigt är samverkan?

En första enkät gick ut brett i området till drygt 200 personer som på något sätt varit involverade i Gottsundas områdesarbete. De fick frågan om de ingår i några arbetsgrupper och i så fall vilka. De fick även uppge om de fortsatt ville svara på frågor om Gottsundaarbetet. En andra enkät skickades därefter ut som 30 personer svarade på. Av de svarande var 18 personer från offentlig sektor, tre personer från näringslivssektorn och nio personer från civilsamhället.

Den första frågan, om upplevelsen av hur samverkan fungerar, visar att den fungerar ganska bra. Av de svarande var det en tredjedel som satte 3, på en skala 1-5, och resten gav 4 eller 5. Snittbetyget landade på 3,69.

Några citat:

”Viljan finns men det är svårare att få till en god och regelbunden samverkan med inriktning på preventionsarbete på riktigt.”

”Vi får mycket information om vad som är på gång.”

”Många känner varandra sedan länge. Det är lätt att ta kontakt med varandra.”

”Många olika projekt, som liknar varandra med olika avsändare”

Ytor för samverkansytter tycks finnas. Många känner varandra och har lätt för att ta kontakt. Ändå verkar ett större informationsflöde behövas, vilket kan tänkas bero på att det är så mycket som pågår i området. Svaren indikerar även risk för trängsel i vad som görs och att bilden av vad som görs inte delas med varandra.

På frågan i vilken utsträckning man upplever att den samverkan man är en del av ger resultat/effekt är det genomsnittliga betyget ungefär detsamma. Spridningen på svaren är dock större. Majoriteten av de svarande uppger att samverkan ger bra resultat/effekt (4 eller 5 på en skala 1-5) men några anser att det inte alls ger effekt.

Några citat:

”Bra att träffa representanter för olika sektorer, men det praktiska arbetet behöver bli bättre. ”Mera verkstad och mindre prat”. Möten är början men sen måste praktiskt arbete till.”

”När vi samverkar på riktigt får vi syn på processer och arbetssätt som vi tillsammans kan stärka och utveckla. Genom de träffar vi har lär vi av varandra och kan idégenerera tillsammans.”

”Samverkan är ett Marathonlopp, inte en sprint. När man har det med sig så rör det sig i rätt riktning. Jag ser att när vi är flera myndigheter som är på samma ärende så ger det resultat.”

Kraven på samverkan kan vara olika ”avancerad”, från att handla om gott informationsutbyte till ambition och inställning om att jobba ihop mera över gränser. Det finns också olika behov av samverkan. För vissa blir frågan över huvud taget konstig, för andra är samverkan mest för andras skull och behov. Generellt tycks ändå upplevelsen vara att nuvarande samverkan har effekt, och ger mer än vad den kostar.

På frågan om hur väl svarspersonerna känner till handlingsplanen är det en stor spridning på svaren. Det är flera som inte känner till den alls, medan många andra är djupt involverade i arbetet.

Temaområdena barn och unga samt trygghet är de områden som flest svarar att de arbetar med. Därefter kommer delaktighet och sist jobb och företagande. En tolkning av dessa svar är att jobb och företagande är det tema som är mest konkret, i bemärkelsen att man uttryckligen arbetar för att människor ska komma i arbete, studier, eller företagande. Inom både trygghet och delaktighet går det att lägga in mycket i ett brett spektra, beroende på hur begreppet definieras. Barn och ungas uppväxtvillkor har stort fokus för många aktörer.

Nästan samtliga svarande tycker att samverkan är mycket viktig för utveckling av Gottsundaområdet, med ett genomsnittssvar på 4,77 på en skala 1-5. Majoriteten ger högsta siffran 5 som svar.

Några citat:

”För att fler aktiviteter, särskilt för barn och unga, skall bli bra behöver man veta vad andra föreningar gör så att inte tider eller inriktning blir konkurrent istället för större utbud.”

”Jag tror att det är ett arbetssätt som vi måste ha för att kunna lyckas.”

”Jag tror att det är tillsammans som effekt sker. Många krafter som jobbar brett och på så sätt lyckas fånga så många som möjligt i målgrupperna.”

Samverkan är svårt, vilket visas i fritextsvaren ovan om vilken effekt det ger. Det är inte entydigt vad som behöver göras, men att ha god kännedom om varandra och att man kan se problembilden gemensamt och tillsammans fånga olika målgrupper är den övergripande slutsatsen. Nästa steg är att göra tillsammans.

En fråga ställdes också om vilka samhällssektorer man helst vill se mer samverkan med. Boende är de som flest vill samverka mer med. Denna uppfattning återkommer även vid ordmoln och liknande på konferensdagar. Därefter följer offentlig sektor. Offentlig sektor omfattar ett stort och viktigt samhällsuppdrag med många delar och verksamheter inom sig. Minst förstärkning av samverkan listas akademi, vilket skulle kunna bero på att akademi och forskning ofta står längre ifrån "görandet" i det dagliga arbetet.

Den sista frågan handlade om vad som behövs för att fler ska kunna bidra till Gottsundaområdets utveckling.

Några citat:

"Att man kan jobba lite okonventionellt och inte vara så formell, våga pröva nytt utan att det upplevs som projekt som bara finns ett tag och sedan ingenting."

"Oavsett vilka som samverkar/samarbetar måste det finnas struktur för ekonomi och personalresurser att förflyttas för att det inte bara ska bli prat."

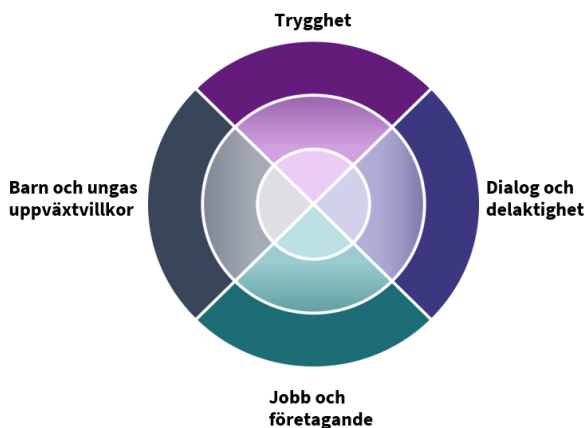
"Idéer om praktiska åtgärder som också verkställs i samråd med de boende."

"Jag tror vi gör det vi ska. Vi ska fortsätta med det."

Svaren visar på behov av att kunna jobba långsiktigt och fortsätta på inslagen väg. Arbetet i Gottsunda behöver ske samlat, och där nya sätt prövas. För att visa handlingskraft behöver saker göras, men att insatser och aktiviteter görs tillsammans med boende.

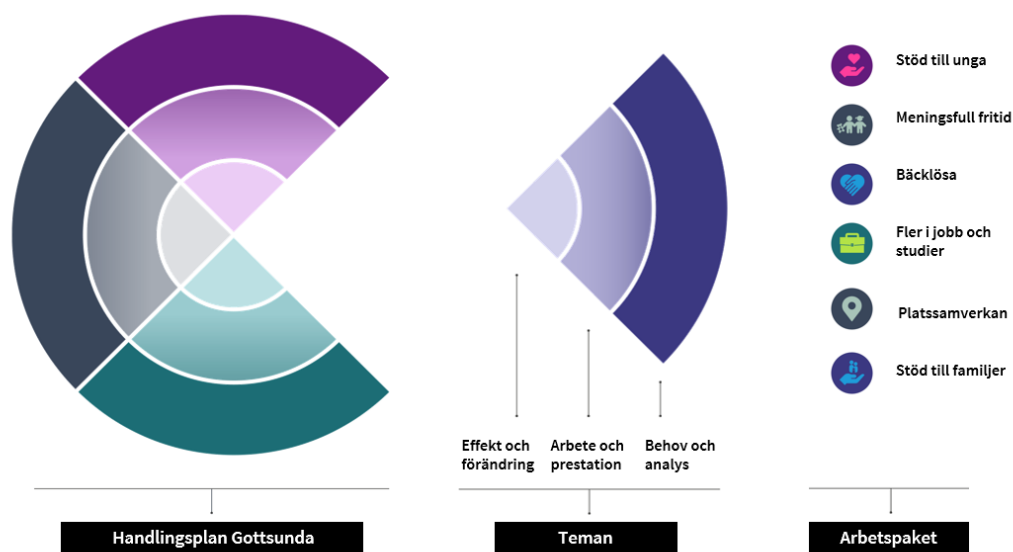
Pågående arbete - åtgärder mot målen

Handlingsplanens fyra prioriterade teman utgör en fond för behov och analys och därmed uppföljning. Många insatser görs och utvecklas vidare av förvaltningar, bolag och aktörer utanför kommunen.

De flesta av insatserna har bäring på två eller flera av de prioriterade teman. Exempelvis syftar utvecklingen av ett allaktivitetshus både till att bidra till barn och ungas uppväxtvillkor, delaktighet samt att vara trygghetsskapande. Allaktivitetshuset bygger även samverkan med näringslivet och kan vara en arena för aktiviteter som främjar jobb, studier och företagande. Många av de förebyggande insatserna som beskrivs nedan syftar till att stärka barn och ungas uppväxtvillkor, men även till att vara en del av arbetet med ökad trygghet. Många insatser som har ett familjeperspektiv handlar om båda barn och vuxnas livsvillkor, dvs. samtliga fyra prioriterade teman.

I syfte att tydligare visa vilket arbete som sker inom ramen för handlingsplanen har insatserna därför klustrats i sex arbetspaket. Arbetspaketen visar fokus för arbetet som pågår just nu, och som i sig bidrar till trygghet, goda uppväxtvillkor, jobb och företagande samt ökad delaktighet.

Viktigt att lyfta fram är att mycket arbete påbörjades inom den första handlingsplanen. Dessa var i många fall omfattande insatser, med en tidshorisont som heter "tills vidare". För ett område som Gottsunda, som haft ett stort antal projekt genom åren, är det viktigare att vara uthållig och hålla i de insatser som har börjat, snarare än att starta nya saker hela tiden.

Stöd till unga

Stödet till unga handlar om flera delar. Dels det främjande arbetet genom en meningsfull fritid som är en tydlig friskfaktor. Det arbetet beskrivs mer nedan under arbetspaketet om meningsfull fritid (för både barn, ungdomar och vuxna). Andra främjande insatser som bedrivs är arbetet med att öka andelen barn i förskolan, bl.a. genom det uppsökande arbetet med särskilda förskolepedagoger som är verksamma i Gottsunda och andra stadsdelar där andelen barn i förskolan är lägre än kommunen som helhet. På ungdomsmottagningen i Gottsunda finns särskilt fokus på pojkar med manlig kurator vilket ökat inflödet av pojkar på mottagningen. Ytterligare en främjande åtgärd är de mentorskapsprogram som pågår på Treklängens skola och Valsätraskolan genom My dream now.

Ett omfattande arbete pågår för att öka måluppfyllelsen i skolan. Att klara skolan lyfts ofta fram som den enskilt viktigaste skyddsfaktorn för att det sedan ska gå bra i livet. Utbildningsnämnden har ett stort fokus på likvärdig skola. Ett antal skolor i kommunen

har därför särskilda handlingsplaner med relevanta åtgärder för respektive skola. I Gottsundaområdet rör det Treklängens skola, Växthusets skola och Gottsundaskolan. Exempel på vad åtgärdsplanerna rör är förstärkningar inom elevhälsan och satsningar på utvecklingslärare. Utvecklingslärare har i uppdrag att utveckla undervisningen och vara en attraktiv tjänst för duktiga lärare att söka sig till skolor med särskilda utmaningar.

Ett arbetssätt för att ta emot samhällsplacerade barn och ungdomar håller på att utvecklas, och riktas i första steget mot Gottsunda då området tar emot en stor andel av dem i denna grupp. Barn och unga som är samhällsplacerade utifrån LVU eller SoL har generellt sämre förutsättningar att lyckas i skolan och skolorna behöver riktade insatser för att möta behoven hos eleverna. Ett team av olika kompetenser håller på att utvecklas med uppdrag att främst arbeta operativt med eleverna, ute på skolorna och i elevernas hem.

Utifrån det förebyggande arbetet fortsätter socialarbetare i skolan att utvecklas. Sedan socialarbetare i skolan först infördes 2019-2020 har utvärdering visat på behov av högre närvaro av socialarbetarna i skolmiljön under dagtid för att bidra till högre effekt av insatsen. Därför har ytterligare en socialarbetare, riktad mot mellanstadiet, anställts. Socialarbetaren finns i flera miljöer och fångar upp behov och skapar relationer till barn och vuxna för att underlätta att familjer får kännedom om tidigt stöd.

Gottsundaområdet har hög andel familjer som uppstår ekonomiskt bistånd. Under 2021-2022 har arbetsmarknadsförvaltningen genomfört motiverande samtal med ungdomar från familjer som uppstår ekonomiskt bistånd, med syfte att motverka att de själva hamnar där. Metoden har varit givande och resultaten visar på motiverade ungdomar med hög framtidstro.

Närvaron av socialtjänsten genom ungdomsjouren har förstärkts genom fler fältsekreterare, och med särskilt fokus på gymnasieåldern. Fältsekreteraren arbetar med att inte tappa ungdomar som befinner sig i riskzonen för kriminalitet i övergången från högstadiet till gymnasiet. Fältsekreteraren jobbar även aktivt för att ungdomar i gymnasieåldern som befinner sig i kriminalitet i Gottsunda fångas upp och erbjuds sociala insatsgrupper (SIG) som arbetsmodell och motivera unga i gymnasieåldern att lämna kriminalitet i ett tidigt skede i samverkan med polis.

För ungdomar som blivit beviljade insatser har fler val tillkommit. Dels ungdomscoach, en beviljad insats till ungdomar med normbrytande beteende som innebär individuell stöd med fokus att stödja ungdomen till fungerande skolgång och fritid. En annan insats är Nytt vägval som är en behandling riktad till ungdomar som etablerat en kriminell livsstil. Behandlingen bygger på teorier om att kriminell livsstil vidmakthålls av kognitiva tankemönster som rättfärdigar och vidmakthåller kriminella handlingar.

Socialtjänsten har även förstärkts av socialsekreterare som arbetar kvällar för att fullfölja ärenden som inleds eftermiddag. En brygga mellan dagtjänstgörande socialsekreterare och kväll/natt-socialjouren. Dessa medarbetare har endast ungdomsärenden för kontinuitet och snabbare hantering.

Meningsfull fritid

När den nya Gottsundaskolan står klar är det inte bara en skola utan även ett allaktivitetshus. Verksamhetsidén för allaktivitetshuset är *Meningsfull fritid åt fler Gottsundabor – tillsammans! För jämlika uppväxtvillkor och levnadsvillkor och ett tryggt*

och trivsamt område. Det är alltså inte bara aktiviteter för barn och unga utan hela lokalsamhället, där skolan blir ett nav för social utveckling. Verksamheten är under uppbyggnad och använder befintliga lokaler till dess att den nya skolan är byggd. Allaktivitetshuset samlar idag flera olika aktiviteter:

- Frukostverksamhet för barn och unga på Treklangens skola och Gottsundaskolan.
- Rastverksamhet i samverkan med Treklangens skola och Gottsundaskolan.
- Ungdomsarena för barn och unga i årskurs 6–9. I samverkan med Svenska kyrkan och Ungdomsjouren erbjuds öppen fritidsverksamhet i direkt anslutning till skoltid. Fokus läggs på barns och ungas inflytande.
- Avgiftsfri simskola
- Brottning
- Musik - och studioverksamhet i samverkan med Svenska kyrkan
- Sommarlattjo - öppen fritidsverksamhet för barn och unga 9–12 år under juli månad med utflykter och aktiviteter.

Förutom allaktivitetshuset pågår ett aktivt arbete för att få fler barn och unga i fritidsaktiviteter varav många aktiviteter sker i direkt anslutning till skoltiden. Fritidsklubben i Treklängen fortsätter att utvecklas och har fördubblat antalet inskrivna barn jämfört med förra hösten. Fritid Uppsala håller vidare på att utveckla konceptet fritidslotsar, där lotsarna ska arbeta uppsökande för att hjälpa barn in i en fritidsaktivitet.

Gottsunda kulturhus/Bibliotek Uppsala har i samverkan utvecklat fler aktiviteter för alla åldrar med fokus på kvinnor och barn. Exempel på aktiviteter är läsfrämjande aktiviteter för barn i anslutning till skoldagen, föräldrafika tillsammans med öppna förskolan, badhusbibliotek, kvinnocafé samt tjej- och killgrupper i samverkan med Gottsunda dans och teater.

Utvecklingen av El Sistema med Uppsala kulturskola fortsätter. Många aktörer erbjud avgiftsfria sommarlovsaktiviteter under sommaren 2022.

Kommunen har ett antal Idéburna Offentliga Partnerskap (IOP) med civilsamhällesaktörer. Äldrenämnden, idrott- och fritidsnämnden och kulturnämnden har gemensamt slutit ett IOP med RF-SISU Uppland som syftar till att få fler aktiva i alla åldrar. Partnerskapet gäller för hela kommunen, men med särskilt fokus på vissa områden, däribland Gottsunda. Sedan tidigare finns ett IOP med Studieförbundet för Föreningshuset Kontakten, som är ett slags föreningsinkubator. I slutet av 2021 tecknades även ett IOP med Gottsunda teater ideell förening (Gottsunda Dans och teater) kring communitybaserad scenkonst samt pedagogisk verksamhet för barn och unga.

Under somrar, lov och helger håller Uppsalahems koncept om mötesplatser för barn i åldrarna 5-12 år och deras föräldrar öppet. Mötesplatserna finns mitt i bostadsområdena med olika typer av aktiviteter som är öppna och avgiftsfria. Nytt för 2022 är Mötesplatsen i Bäcklösa, se mer nedan.

Liksom förra året har Stadsteatern även under 2022 haft sommarverksamhet i ett uppställt cirkustält med föreställningar både för barn och vuxna.

Stöd till familjer

Arbetet med Barnsäkert fortsätter, och utvecklas. Barnsäkert är en strukturerad form av samverkan mellan socialtjänstens familjeenhet och Region Uppsala. Alla familjer

som besöker BVC screenas utifrån ett fastställt frågebatteri, med syfte att tidigt fånga familjer i behov av stöd. Familjerna följs till dess att barnet är 5 år. Arbetsättet är numera modell för hela Uppsala, inte bara Gottsunda. I syfte att fortsatt utveckla arbetet används nu tjänstedesign för att anpassa arbetet efter familjers behov.

En annan form av strukturerad samverkan som växer fram är mellan familjeenheten och utbildnings- och jobbcentrum. Som ett team finns familjebehandlare och utbildnings- och jobbcoach dagligen vid familjecentralen med syfte att arbeta uppsökande och skapa relationer med familjer för att fånga upp hela familjers behov av stöd, och kunna lotsa till stödinsatser.

En del av familjecentralen är öppna förskolan, som funnits länge i området. Det har också under lång tid varit möjligt för föräldralediga att studera SFI på öppna förskolan i Gottsunda.

Under 2022 har ett arbete med samhällsvägledare inletts. Samhällsvägledare arbetar med att stödja personer och familjer som behöver komma i kontakt med eller redan har kontakt med socialförvaltningen. Samhällsvägledarna har hög kultur- och språkkompetens inom en rad olika språk och kulturgrupper. De kan användas till familjer som behöver information om socialförvaltningens arbete, både förebyggande och i processer där utredning aktualiserats. Syftet är att underlätta och öka kunskapen hos olika målgrupper om vilket stöd som finns samt öka samarbetet med familjer som av olika skäl blir aktuella inom utredning hos myndigheten.

Arbetet inom socialförvaltningen har stärkts genom samordnare för komplexa ärenden. Det kan vara där både familj och individ har insatser. Ofta finns fler aktörer inkopplade som skola, BUP, familjeenhet och ett individuellt stöd till ungdom. Samordnarens roll är att samordna de professionella insatserna men även att samordna, förankra och stödja familjen i processen.

Bäcklösa

Som denna rapport visar sticker det nybyggda området södra Bäcklösa återkommande ut, med högst andel arbetslösa, högst andel med ekonomiskt bistånd och högst andel ekonomiskt utsatta i åldern 0-19 år. Bäcklösa ingår därför i det geografiska området för nuvarande handlingsplan.

Under sommaren 2021 framkom en problembild över Södra Bäcklösa med oro, stök och upplevd otrygghet av flera boende och familjer i området. Under hösten 2021 gjordes kartläggningar av problembilden samt orsaksanalyser till problemen i enlighet med arbetsättet EST (Effektiv Samordning för Trygghet). Kartläggningarna och orsaksanalyserna har sedan varit underlag för åtgärder, där en rad aktörer samverkar.

Bäcklösa ligger både väldigt nära och en bit ifrån Gottsunda, beroende på i vems skor man står. I syfte att komma området nära har flera aktörer gått samman i en mindre lokal på Bäcklösa torg. Uppsalahem samordnar lokalen, och har egen verksamhet i form av "Mötesplats Bäcklösa" gentemot barn 5-12 år under sommaren, helger och lov under 2022. Familjeenheten och utbildnings- och jobbcenter fortsätter sin samverkan (se ovan under stöd till familjer och team på familjecentralen) och finns på plats i Bäcklösa två halvdagar i veckan. Allaktivitetshuset och Treklängens fritidsklubb finns i Bäcklösa med verksamhet för barn och unga två eftermiddagar i veckan. Från civilsamhället är Rädda barnen och RF-SISU Uppland involverade. Region Uppsala i form av det hälsoförebyggande arbetet finns också med i samverkan, liksom Uppsala ungdomsjour. Uppsalahems områdesvärdar som börjat sina tjänster i september

kommer att bli en viktig ingång i det relationsskapande arbetet med de boende i området. Parallellt med de sociala insatserna pågår en utvärdering av stadsbyggnadsprojektet kring Bäcklösa.

Platssamverkan i olika former och på olika platser

I Mål och budget 2022 finns uppdrag 8 om att *”Implementera Business Improvement District (BID) och testa nya koncept och innovativa arbetsätt ett aktivt områdesarbete”* (KSN-2020-03215) där Gränby och Gottsunda särskilt pekas ut för detta arbete. Utifrån uppdrag 8 pågår ett utvecklingsarbete om hur Fastighetsägarföreningen i Gottsunda och Valsätra kan utvecklas. En utredning över förutsättningar för BID har tagits fram, där bl.a. begreppet BID tas upp. I Sverige finns olika ”BID” i flera kommuner och på olika platser och vad som läggs i begreppet BID kan variera. Diskussioner förs om kommunens roll i förhållande till föreningen, medlemskap, organisationsstruktur, finansiering och inte minst mål och syfte med föreningen.

Inom ramen för uppdrag 8 har även infarten till Bandstolsvägen aktiverats, som en pilotverksamhet för utvecklat områdesarbete. Sedan ett par år står två paviljonger på platsen, som Victoriahem byggt efter att de tidigare byggnaderna rivits. Den ena paviljongen hyrs ut till Guldjobbet, och den andra har nu kommunen som hyresgäst.

Syftet med paviljongen är att vara en testbädd, som på sikt skulle kunna utgöra en fysisk nod för en platssamverkan mellan fastighetsägare, kommun och civila samhället. Under 2022 har *”Återfika”* slagit upp dörrarna i paviljongen. Återfika är en enkel kaféverksamhet som drivs av renhållningen inom stadsbyggnadsförvaltningen, med syfte att vara en dörröppnarverksamhet för boende, företagare och civilsamhälle att undersöka vad paviljongen och platsen vid infarten till Bandstolsvägen på sikt kan vara. En kaféverksamhet gör det möjligt att skapa relationer med boende i området, men också fungera som en mötesplats för föreningar, näringsliv och offentliga aktörer i området.

Inom ramen för stadsbyggnadsprojektet finns den utforskande delen om platsutveckling. En av de utpekade platserna som platsutvecklingsprocessen ska ta sig an är vändplatsen inne på Bandstolsvägen. Tomten förvärvades av kommunen från en privat fastighetsägare och planprogrammet visar att platsen på sikt kan komma att utgöras av en väg för sammankoppling och ökad framkomlighet. Under tiden skapas tillfällig användning och gestaltning av platsen, där processen för detta sammankopplas med verksamheten i Återfika.

Platsutvecklingsprocessen jobbar också med Musikparkens utformning där tjejer inom Gottsunda Dans och teaters verksamhet tjejsnack under 2021–2022 har varit med i en utforskande process kring arkitekturen i parken. Det fysiska avtrycket av processen såhär långt är möbler till parken som håller på att byggas under hösten 2022 för att därefter placeras ut i parken.

Även samarbetet i Bäcklösa, se ovan under arbetspaket Bäcklösa, kan sägas vara en form av platssamverkan där fastighetsägare, civilsamhälle och offentliga verksamheter samverkar kring en avgränsad plats.

Fler i jobb och studier

Ett av de främsta resultaten från den första handlingsplanen var etableringen av utbildnings- och jobbcenter i Gottsunda. Det arbetet fortsätter och en mängd verksamhet och utvecklingsarbete pågår. Verksamheten innehåller dels:

- Öppen verksamhet för alla i området där utbildnings- och jobbcoacher stöttar besökare att komma vidare mot jobb eller studier
- Rekryteringsträffar, och viss matchning till jobb
- Ett lärcenter med vuxenutbildningar såsom barnskötarutbildningen, SFI och anpassade studieplatser. Även SFI till föräldralediga i anslutning till familjecentralen.

Under 2021-2022 har ett spår om unga i riskzon utvecklats närmare. Det handlar om att lotsa unga i riskzon för kriminalitet till jobb eller studier. Ungdomsjouren har under lång tid identifierat behov av att kunna erbjuda vissa ungdomar jobb, som en meningsfull sysselsättning och väg in i arbetslivet. Under 2021-2022 har en särskild satsning gjorts för att skapa feriejobb för ungdomar utanför garantin för feriejobb. Det rör ungdomar i högstadieålder samt SPRINT, där ungdomsjouren identifierar ungdomar i behov av insatsen och arbetsmarknadsförvaltningen möjliggör olika ferieresatningar som passar målgruppen. Utbildnings- och jobbcenter coachar även unga vuxna som lever i eller nära kriminella miljöer till jobb.

Utifrån utbildnings- och jobbcentrum växer också plattformar fram för företagsfrämjande aktiviteter. Dels är det Företagslabbet som samlar företagsfrämjande aktörer och bland annat Almi företagspartner. Inkubatorsverksamheten Bridge är en annan del insatser som fokuserat på entreprenörskap. Vidareutveckling av Gottsunda Business och arenor för möten mellan etablerade företagare och personer som är intresserade av företagande är ett tredje ben.

Finansiering av insatser

Under 2021-2022 har flera stora statsbidrag fördelats av staten. Detta finansiella stöd har gjort det möjligt att fortsätta utveckla arbetssätt och öka personaltäthet och bygga ihop samverkan mellan olika verksamheter. Detta har också varit avsikten från staten. Risker med stora statsbidrag är långsiktigheten i verksamheten när statsbidragen upphör. Verksamhet i Gottsundaområdet vittnar om att kommunen och andra aktörer nu har byggt upp bra verksamheter som på allvar har potential att göra skillnad för barn, unga och vuxna. Utmaningen är att hålla i arbetet över tid, och särskilt när samhället går in i en lågkonjunktur och behov spås öka. Statsbidragen kommer från Socialstyrelsen (motverka att unga dras in i eller drabbas av kriminalitet) och Skolverket.

I Mål och budget för 2023 med plan för 2024-2025 finns fortsatt 16,7 miljoner årligen avsatt i kommunstyrelsens budget, för att finansiera insatser inom handlingsplanen.

Grunduppdrag och stadsbyggnadsprojektet

Det arbete som har beskrivits under de sex arbetspaketen är tillsammans mycket omfattande. Samtidigt beskrivs långt ifrån allt arbete som sker dagligen i Gottsunda och alla stadsdelar genom nämnder och bolagsstyrelser grunduppdrag. Förutom att bedriva skola, renhållning, omsorgsverksamhet osv. så finns strukturer såsom SSPF (samverkan skola, socialtjänst, polis och fritid) som ett löpande arbetssätt som fångar upp barn och unga i riskzon i ett tidigt skede. Insatserna som beskrivs här förstärker det arbetet och ger fler möjligheter i verktygslådan. Arbetet med EST, effektiv samverkan för trygghet, är en metodik som ger ett systematiskt arbete med att tillsammans identifiera problembilder och jobba med brottsförebyggande och trygghetsskapande

åtgärder, som exempelvis EST-väktare, kamerabevakning och renhållning och skötsel av offentlig miljö.

Grunduppdrag som att fördela föreningsstöd är också en del av det samlade arbetet i Gottsunda. Liksom grunduppdrag som inte så ofta lyfts fram särskilt, som hälsoskyddsfrågor och tillsyn av verksamheter där misstänkta oegentligheter rapporteras till andra myndigheter genom myndighetssamverkan.

Insatserna som beskrivs inom arbetspaketen samverkar givetvis med det omfattande arbetet inom stadsbyggnadsutvecklingen. De nu pågående detaljplanerna visar stora framtidsvisioner för Gottsundaområdet. Detaljplanerna syftar till att göra det möjligt att utveckla Gottsunda med ny bebyggelse för bland annat bostäder, centrumverksamhet, simhall, kulturhus med bibliotek, förskolor, idrottshall, aktivitetsstråk för utomhusidrott, samt torg och parker, och ett nytt kapacitetsstarkt kollektivtrafikstråk.

Genom att den befintliga bebyggelsen kompletteras med nya byggnader och gatustrukturen kopplas ihop genom sammanhängande stråk för gång, cykel, kollektivtrafik och bil ges förutsättningar för ett ökat stadsliv och ökad trygghet i stadsdelen. Genom aktiva bottenvåningar med lokaler för kultur och centrumverksamhet längs strategiskt viktiga stråk, ska planen bidra till en ökad rörlighet inom Gottsunda och till angränsande områden. Planen ska genom nya flerbostadshus och markbostäder bidra till ökat utbud av varierade boendemiljöer. Barnens rörelser i området ligger till grund för utformning av gång- och cykelvägar samt anpassning av vägar för biltrafik.

Avslutning

Denna rapport har presenterat statistik och diagram för en rad olika indikatorer. I de flesta fall är tidsserien ungefär fem år bakåt i tiden, till 2017 då den första handlingsplanen beslutades av kommunstyrelsen. Vad framkommer då sammanfattningsvis utifrån indikatorer, djupintervjuer och pågående arbete?

På väg mot ett tryggare område?

De olika temaområdena visar lite olika trender. Under temaområde trygghet framgår att antalet anmälda brott har sjunkit mellan 2020 och 2021. I trygghetsundersökningen syns också indikationer på positiva förflyttning mellan 2017 och 2020, då flera områden får mer positiva resultat. Dessa ska man tolka med stor försiktighet eftersom det blir små urval när man går ner på NYKO4-nivå. Det går dock att se att även Uppsalahem ser en positiv riktning på svaren i sin enkät, där de som svarar ”dåligt” eller ”inte så bra” på frågor om trygghet har blivit färre. Djupintervjuerna visar att många boende trivs väldigt bra i området men att upplevelsen av bristande trygghet är den enskilt viktigaste faktorn för trivseln och viljan att bo kvar i området.

Svåra ekonomiska förutsättningar

Utifrån barn och ungas uppväxtvillkor blir det tydligt att väldigt många barn i området växer upp under ekonomiskt svåra förutsättningar, där mycket hög andel av barnen är ekonomiskt utsatta. Många barn växer upp i familjer som uppstår ekonomiskt bistånd och för Bäcklösa är dessa siffror enormt höga. Med den kommande lågkonjunkturen och prisökningar riskerar barnfattigdomen att öka än mer. Signaler om hungriga barn

har redan inkommit till olika verksamheter. Detta tas också upp i djupintervjuerna. När så många barn är fattiga behövs insatser på en annan nivå, som någon intervjuperson uttryckte det. Det är också vad som avspeglas i det pågående arbetet där många insatser görs gentemot barn och unga. Det handlar dels om främjande insatser, att stödja olika frisk- och skyddsfaktorer som meningsfull fritid och måluppfyllelse i skolan, och dels förebyggande insatser för att unga inte ska hamna snett. Det handlar också om stöd till familjer utifrån olika behov och skeenden.

Siffrorna för ekonomiskt bistånd, disponibel inkomst och försörjningsstöd har legat på ungefär samma nivåer de senaste åren för Gottsunda + Sydvästra Valsätra. Trenderna följer Uppsala som helhet men på lägre nivåer, och där kvinnor förvärvsarbetar i lägre omfattning än män. Utbildnings- och jobbcenters breda verksamhet utgör ett stöd till alla invånare i området. Djupintervjuerna indikerar att de som är i behov av stöd inte alltid vet var de hittar det. Samtidigt ska sägas att Utbildnings- och jobbcenter har många tusen besök per år och är ett viktigt stöd för både ungdomar och vuxna att komma i kontakt med arbetslivet eller börja studera.

Barn och ungas förutsättningar

Andra indikatorer för barn och ungas uppväxtvillkor visar att Gottsundaområdet ligger på ungefär samma nivåer som Uppsala, eller lite under. Måluppfyllelsen i grundskolan som mätts genom behörighet till gymnasiets yrkesprogram visar att Valsätarskolan ligger på Uppsalas genomsnitt medan Gottsundaskolan ligger lite lägre, efter en upphämtning de senaste åren. Arbetet inom Likvärdig skola, med åtgärdsplaner för de skolor i Uppsala som har stora utmaningar, riktas i Gottsundaområdets fall till tre skolor, just för att öka måluppfyllelsen och stärka skolans uppdrag.

Framtidstron för egen del för de unga som uppgett att de bor i Gottsunda ligger på samma nivåer som Uppsala som helhet, undantaget inrikes födda flickor där siffran i Gottsunda är lägre än kommunen som helhet. Hälsa, mätt genom det upplevda måendet, visar att unga i Gottsunda mår ungefär som snittet för kommunen.

Vikande trend för deltagande

Under temat om delaktighet framgår att valdeltagandet i Gottsundaområdets valdistrikt har sjunkit, och det mer än för kommunen och riket som helhet. Trenden är vikande även för andelen barn och unga som vill vara med och påverka kommunen där unga som uppgett att de bor i Gottsunda ligger under snittet för Uppsala. Undantaget är flickorna på Gottsundaskolan som i den senaste mätningen gav betydligt högre siffror än tidigare. Deltagande i fritidsaktiviteter är lägre i Gottsundaområdet än i Uppsala som genomsnitt och det är främst flickor med utländsk bakgrund som i betydligt lägre grad uppger att de är med i en klubb, förening eller sällskap.

Av det pågående arbetet finns några delar som har uttalade ledord om just delaktighet. Dels är det framväxten av ett allaktivitetshus, där hela idén med verksamheten bygger på ett samskapande med lokalsamhället och boende i området. Det IOP som har avtalats med Gottsunda teater ideell förening (Gottsunda Dans och teater) har uttalade delar om community teater. Platsamverkan och platsutveckling vid bland annat Bandstolsvägen har sina grunder i ett utforskande arbetsätt där platsen utformas av de som använder den.

Samverkan mot mål 2030

Avslutningsvis kan sägas att väldigt mycket arbete pågår i Gottsunda. Många aktörer är involverade, och verksamma individer från olika samhällssektorer vittnar om en helt annan nivå av samverkan och helhetstänkt än för 5-10 år sedan. Samverkan kan, och bör, ändå utvecklas visar resultaten från enkäten där verksamma i området svarade på upplevelsen av samverkan. Forum för informationsöverföring finns, utan det är i görandet av verksamhet som utvecklingen ligger. Även samordningen och organiseringen mellan olika insatser och verksamheter och sektorer kan fortsatt utvecklas för att tydligare göra en gemensam förflyttning.

För att veta om det är rätt insatser som görs behöver resultat och effekter mätas över tid. Insatser kan ha haft effekt på individnivå, men där dessa individer sedan har flyttat ifrån området. För att veta om det är så behöver annan typ av uppföljning och utvärdering göras som följer just individer. Där kan studier av flyttmönster vara ett sätt, mer renodlade effektmätningar av isolerade insatser ett annat. Denna rapport om uppföljning av området som helhet är relevant för att se hur området i sig utvecklas, utifrån ett samlat arbete under handlingsplanen med en rad olika insatser och samarbeten.

Värt att komma ihåg är att områdesarbete ändå har sina begränsningar, då Gottsunda givetvis påverkas av den generella samhällsutvecklingen och av utvecklingen av Uppsala kommun som helhet. Men många krafter jobbar tillsammans för att på kort och lång sikt bidra till goda livsvillkor och att Gottsunda blir en stadsnod i södra Uppsala. Den långa tidshorisonten i handlingsplanen ger både kraft och tilltro till att den positiva utvecklingen ska hålla i sig och leda till en verklig förändring till 2030.

Kommande uppföljning

Arbetet inom handlingsplanen kommer att följas återkommande, genom en samlad uppföljningsrapport. Indikatorerna i denna rapport är valda för att kunna följas över tid. Några av indikatorerna som bygger på registerdata eller verksamhetsstatik gör det möjligt med nya mätpunkter årligen. Andra indikatorer, som bygger på enkätundersökningar, har ofta nya resultat med ett intervall om två till tre år.

Uppföljningsrapportens mer kvalitativa delar bör dock vara ett stående inslag. Djupintervjuerna med boende som genomfördes under 2020 är ett underlag som kan återupprepas, med dels liknande frågor, och dels fördjupningar inom valda områden. Djupintervjustudier är resurskrävande, och ett rimligt intervall att genomföra dessa är kanske vart femte år. Det ger ytterligare två djupintervjustudier under handlingsplanens genomförandetid, där en förändring i berättelser från intervjuerna skulle kunna skönjas.

Det är möjligt att tänka sig olika former av kvalitativa undersökningar, med olika målgrupper och i olika omfattning i denna årliga uppföljningsrapport. Enkäten om hur verksamma i området och hur de upplever samverkan, kan göras återkommande med ett par års mellanrum. Att närmare undersöka förutsättningar för föreningsliv och civilsamhälle, förutom lokaler och föreningsstöd, är ett annat möjligt uppslag på fördjupning.

Genom att bygga ett ramverk för uppföljning av Gottsundaarbetet, kan effekter följas genom olika mätmetoder. Ett antal pågående forskningsprojekt har nämnts, exempelvis hur huspriser påverkas av klassificeringen som ”särskilt utsatt område”. I samverkan med akademien och universiteten kan renodlade effektmätningar för olika

insatser initieras. Då designas insatser för att effekten av just den insatsen ska kunna isoleras och jämföras med en kontrollgrupp.

Forskningsarbeten kan också fördjupa mer generell kunskap och vara praktiska i olika grad, där kunskap överförs och delas med professionen som en del av forskningsprojekten. Ett exempel på det är Centrum för förskoleforskning som är under uppbyggnad och där det i nuläget är en förskola i Gottsunda som ingår i det samarbetet.

Kommunens egen analyskompetens är också god, och har även förbättrats under 2022 genom tillgång till nya rika databaser. Nya typer av studier som följer individers beteende genom flyttmönster och kvarboende är därför möjligt på ett helt nytt sätt.

Bilaga 1

Följande indikatorer ingår i *Rapport om Handlingsplan för Gottsundaområdet 2021–2030 – nuläge och uppföljning 2022*:

Indikatorer som baseras på SCB:s registerdata och finns tillgängliga på kommunnivå via www.scb.se:

- **Andel öppet arbetslösa** (18–64 år, 2021-10-31). Indikatoren inkluderar endast öppet arbetslösa registrerade hos Arbetsförmedlingen.
- **Andel invånare med ekonomiskt bistånd** (20+ år, 2020-12-31). Indikatoren mäter antal individer som någon gång under året haft ekonomiskt bistånd. Ekonomiskt bistånd definieras som försörjningsstöd eller annat ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen (SoL).
- **Ohälsotalet per invånare** (16–64 år, 2020-12-31). Indikatoren mäter antalet dagar under en tolv månaders period som Försäkringskassan betalar ut ersättning vid nedsatt arbetsförmåga i förhållande till antalet försäkrade i åldrarna 16–64 år. I ohälsotalet ingår sjukpenning, rehabiliteringspenning, sjukersättning och aktivitetsersättning. Måttet baseras på antalet utbetalda nettodagar. Nettodagar innebär att dagar med partiell ersättning omräknas till hela dagar.
- **Disponibel inkomst för hushåll, medelvärde** (20+ år, 2020-12-31). Disponibel inkomst definieras som summan av alla inkomster och transfereringar (t.ex. barn- och bostadsbidrag samt försörjningsstöd) minus slutlig skatt. Hushållsbegreppet definieras enligt Totalräknad inkomstfördelingsstatistik (TRIF).
- **Andel invånare med eftergymnasial utbildning** (16+ år, 2020-12-31). Indikatoren mäter den högsta utbildningsnivå (enligt SUN 2000) för avklarade utbildningar fram till och med vårterminen 2018.
- **Andel ekonomiskt utsatta invånare 0–19 år** (0–19 år, 2020-12-31). Indikatoren är en sammanslagning av två variabler där den ena är antal individer 0–19 år per delområde vid datum 2020-12-31. Den andra Indikatoren är disponibel inkomst för hushåll, se ovan. Dessa två variabler har sedan slagits samman för att få fram en variabel som mäter andel invånare 0–19 år i hushåll med en hushållsinkomst som är lägre än 60% av medianen. Denna definition av låg hushållsinkomst är densamma som den definition SCB använder sig av.
- **Andel förvärvsarbetande 16+ år (%)** (16+ år 2020-12-31). De redovisade uppgifterna har hämtats från den årliga registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS) från SCB, där det senast redovisade året är 2020. Förvärvsarbetande avser enligt den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS) som har en arbetsgivardeklaration på individnivå (AGI) med en utbetald lön som överstiger en viss gräns under november månad. Både anställda och företagare omfattas inom definitionen. Även personer som tillfälligt inte är i arbete på grund av sjukdom eller föräldradledighet ingår bland de förvärvsarbetande
- **Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%)**. De redovisade uppgifterna har hämtats från Kolada som har samlat in uppgifter från SCB och Skolverket. Indikatoren definieras som antal elever i årskurs 9 som är behöriga till ett yrkesprogram dividerat med antal elever som

fått eller skulle ha fått betyg i minst ett ämne enligt det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet i årskurs 9. För att ha gymnasiebehörighet till ett yrkesprogram krävs godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik och i minst fem andra ämnen från grundskolan. Fram t.o.m. 2011 krävdes godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik för att uppnå lägsta behörighet till gymnasiet. Uppgiften avser elever folkbokförda i kommunen. Elever med okänd bakgrund ingår inte. Uppgiften avser läsår.

Indikatorer som baseras på Uppsala kommuns trygghetsundersökning 2017 och 2020:

- **Upplevelse av sitt bostadsområde. Andel (%) som svarat 'stämmer ganska bra/'stämmer mycket bra'.** Indikatorn redovisar andelen som svarat "stämmer ganska bra" eller "stämmer mycket bra" på påståendena "Bra område att bo i" och "Rekommenderar området" i Uppsala kommuns trygghetsundersökning 2017 och 2020.

I trygghetsundersökningen grupperas svaren i sex olika frågeområden, där varje respektive frågeområde har en indikator som har beräknats för att sammanfatta svaren. Värdet på respektive indikator baseras på hur stor andel av frågorna inom respektive frågeområde som de svarande har besvarat med ett instämmande. Grön färg indikerar ett positivt tillstånd och orange färg ett negativt tillstånd. Sju färger – eller klassificeringsgrupper – används, från mörkare grön till orange. I rapporten redovisas fem av frågeområdena fördelat på NYKO4-områdena Östra Gottsunda, Norra Gottsunda, Centrala Gottsunda, Sydvästra Valsätra, Bäcklösa samt Uppsala tätort. Jämförelser ska göras med försiktighet eftersom urvalsstorleken blir relativt liten på denna låga geografiska nivå samt att det råder bortfall och felmarginaler. Det ger trots det en indikation om hur de boende i området upplever sitt bostadsområde. Följande frågeområden presenteras i rapporten:

- **Frågeområde Oro.** I trygghetsundersökningen ställs ett antal frågor om oro att utsättas för brott i det egna bostadsområdet. Respondenten anger i enkäten hur orolig hen är på en fyrgradig skala för att bli utsatt för inbrott i hemmet, hot/trakasserier, våld, rån, sexuella trakasserier/våldtäkt, anlagsbrand, inbrott i förråd/garage, skadegörelse/stöld av bild samt skadegörelse/stöld av cykel.
- **Frågeområde Brott utsatthet.** I trygghetsundersökningen ställs frågor om faktisk utsatthet för brott. Respondenterna svarade på om de i sitt bostadsområde hade blivit utsatta för olika typer av brott under de senaste 12 månaderna.
- **Frågeområde Begränsad rörlighet.** I trygghetsundersökning ställs frågor om respondenten låtit bli att göra något på grund av att hen har känt sig otrygg i sitt bostadsområde. Frågorna som ställs fokuserar båda på dagtid och nattid samt om respondenten tagit en annan väg för att undvika obehagliga platser.
- **Frågeområde Social sammanhållning.** I trygghetsundersökningen ställdes frågor som handlar om social sammanhållning i området. Dels handlar det om upplevd trivsel, sammanhållning och det egna engagemanget i området, dels det upplevda engagemanget hos andra boende i området.

- **Frågeområde Förtroende.** Ett frågeområde i kommunens trygghetsundersökning är Förtroende. Frågan i enkäten handlar om respondenternas syn på om kommunen, polisen och brandkåren gör tillräckligt för att bostadsområdet ska kännas tryggt.

Indikatorer som baseras på Region Uppsalas undersökning Liv och hälsa ung 2017, 2019 och 2021:

- **Andel som ser ljusst på framtiden för egen del.**
- **Andel (%) som uppgett att de inte är med i någon förening, klubb, sällskap eller organisation, elever åk. 7, 9 och 2 på gymnasiet med Uppsala kommun som hemkommun.**
- **Andel barn och unga som vill vara med och påverka kommunen.**
- **Andel barn och unga som mår bra/mycket bra.**

Indikatorerna redovisas med områdesindelningen Gottsunda och Uppsala kommun. Urvalet till området "Gottsunda" baseras på svar från unga i årskurs 7 och 9, samt gymnasiet åk 2 som uppgett att de bor i bostadsområdet Gottsunda. I undersökningen 2021 så var det cirka 220 svarande som uppgett att de bor i området Gottsunda, jämfört med hela Uppsala kommun som hade cirka 4000 svarande. Områdena Valsätra, Bäcklösa och Södra Gottsunda ingår inte i den redovisade statistiken då dessa inrymmer bostadsområden som präglas av andra socioekonomiska egenskaper och ej är relevanta att följa inom ramen av handlingsplanen.

Indikatorer från Uppsalahems enkätundersökning hos boende:

- **Personlig trygghet i källare/motsvarande**
- **Personlig trygghet i området kvällar/nätter**
- **Trygghet i trapphus**
- **Serviceindex Trygghet**

Tidigare skickade Uppsalahem ut en enkät till boende i Uppsalahems fastigheter en gång om året, men sedan mars 2021 skickas enkäten ut en gång i månaden och under året ska alla hyresgäster ha fått den skickad till sig vid ett tillfälle. Med anledning av den förändrade strukturen går det endast att få jämförbar statistik från 2020 och framåt. Urvalet till den statistik från enkäten som redovisas baseras på hyresgästers svar i Uppsalahems bostäder i Gottsundaområdet (cirka 2500 bostäder) och i Bäcklösa (cirka 485 bostäder). Den översta stapeln i diagrammet visar siffrorna för 2020 och den nedersta för 2021.

Indikatorer som baseras på verksamhetsdata:

- **Barn i förskola (%)** (30 september 2022). Uppgifterna är hämtade från Uppsala kommuns Utbildningsförvaltning som kan ut ögonblicksbilder över antalet barn som går i förskola.
- **Besöksstatistik Gottsunda centrum.** Mätstationer för besöksstatistiken är ingångar A,B,C,D,E, F (badhuset) och 3B i centrumet på Valthornsvägen. Vid varje entré sitter en sensor som räknar antalet personer som passerar in respektive ut.

Indikatorer som baseras på data från Valmyndigheten:

- **Valdeltagande, kommunfullmäktige, procent.** Indikatorn visar data för 2014, 2018 och 2022.
- **Valdeltagande, riksdag, procent.** Indikatorn visar data för 2014, 2018 och 2022.

För information om valdistrikt, se bilaga 2.

Indikatorer som baseras från RF-SISU:s undersökning om andelen barn och unga som är aktiva i idrottsföreningar 2018 i Uppsala kommun:

- **Andel (%) aktiva totalt 7–25 år jämfört med genomsnitt i kommunen (2018).** RF-SISU har undersökt andelen barn och unga som är aktiva i idrottsföreningar år 2018 i Uppsala kommun, indelat i RegSO-områden. Undersökningen är baserat på det gemensamma medlemsregistret som finns för idrotten. Där kan föreningen kryssa i vilken idrott personen tillhör, då vissa föreningar har flera idrotter. Det behöver inte betyda att personen i fråga aktivt deltar i själva idrottsutövande, utan kan vara någon som bara betalar en medlemsavgift, eller kommer med i ett familjemedlemskap. Det finns en hel del mörkertal kring antalet personer, då det är föreningarna som behöver se till att deras register är uppdaterat.

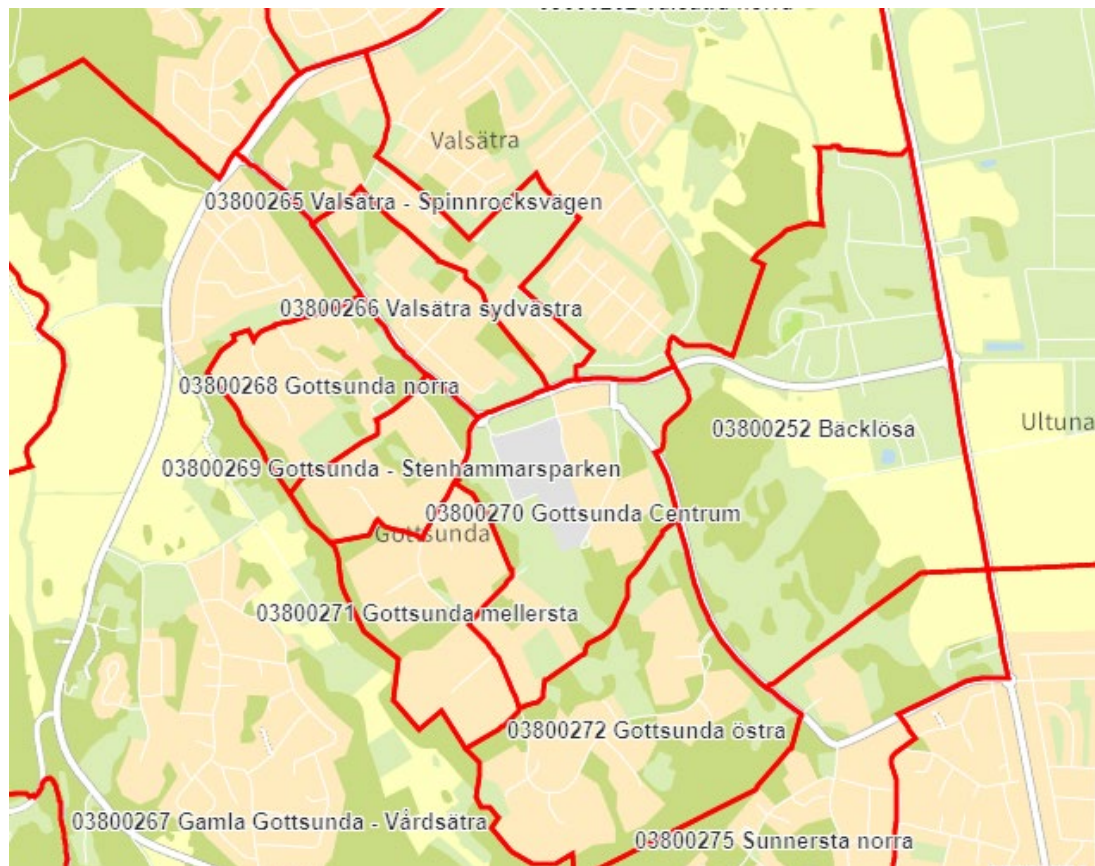
Indikatorer som baseras på EST – Effektiv samordning för trygghet:

- **Polisanmälda brott år 2021 – 2022.** Statistiken har hämtats från EST - Effektiv samordning för trygghet (polisanmälda brott från Polismyndigheten). Statistiken avser utvalda brottskoder som finns inom ramen för polisanmälningar som upprättats av polisen under år 2021 och år 2022. De brottskoder som redovisas är skadegörelse (brand, bilbrand, klotter, annan skadegörelse), inbrott (lägenhet, villa/radhus), våldsbrott (misshandel och grov misshandel, målsägande under 18år samt över 18år), stöld (stöld, försökt till stöld och tillgrepp av cykel, elcykel, bil m.m.), rån (målsägande under 18år samt över 18år), sabotage mot blåljusverksamhet.

Bilaga 2

Valdistrikt 2022 i Gottsundaområdet

Kommentarer om valdistrikt år 2022:

Bäcklösa: Nybildat distrikt ur tidigare distrikt 261 (Ulleråker) och 263 (Ulltuna - Ulleråker).

Gottsunda Mellersta: Utökats med del av tidigare distrikt 273 (Södra Gottsunda i valet 2018).

Gottsunda Östra: Utökats med del av tidigare distrikt 273 (Södra Gottsunda i valet 2018). Jämförelse med föregående val (2014) kan inte göras eftersom Östra Gottsunda är nytt eller har ändrats inför detta val.

Södra Gottsunda: Uppgått i Gottsunda Mellersta och Gottsunda Östra inför valet 2022.